



Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

DIREKTIONENS BERETNING TIL DET ORDINÆRE FÆLLESRÅDSMØDE

Torsdag den 26. september 2019

på Læk Danske Skole

INDHOLD

Direktionens beretning til det ordinære Fællesrådsmøde.....	3
<i>ved direktør Lars Kofoed-Jensen</i>	
Dagtilbudsområdet.....	5
Skole- og Gymnasieområdet	11
Kurser og pædagogiske arrangementer	18
Center for Undervisningsmidler (CfU), Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning (PPR) og Rejsekontoret.....	20
IT i Skoleforeningen	31
Teknisk Afdeling	32
Skoleforeningens økonomi.....	35
Dansk Voksenundervisning i Sydslesvig	37
<i>ved konst. sekretær Karina Holm Weiß</i>	
Ladelund Ungdomsskole	39
<i>ved fhv. forstander Hans Jochimsen</i>	
Ungdomskollegiet.....	40
<i>ved forstander Allan Pedersen</i>	
Jaruplund Højskole	42
<i>ved forstander Karsten B. Dressø</i>	



DIREKTIONENS BERETNING TIL DET ORDINÆRE FÆLLESRÅDSMØDE

Torsdag den 26. september 2019 på Læk Danske Skole
ved direktør Lars Kofoed-Jensen

Finansåret 2018 endte som længe forudset med et underskud på ca. 1.500.000 €. Det reviderede budget for 2019 forudser, at vi kommer til at ligge tæt på 0 som resultat, men kun takket være lidt højere tilskud og nogle hårde besparelser. Første halvår tyder dog på, at der måske alligevel kommer et underskud, bl.a. påvirkes vores økonomi negativt af noget, der ellers kun kan betegnes som glædeligt. Der fødes flere børn, og Skoleforeningens ansatte får også flere børn end i de forgangne år. Vi har således mere end dobbelt så mange på barselsorlov, som vi plejer at have – og det koster penge hver gang.

Fremskrivningerne for 2020 vil sandsynligvis igen være lavere end stigningerne i udgifterne, og vi vil være nødt til fortsat at lede efter besparelsesmuligheder på mange områder – men vi får også hjælp af den eksterne undersøgelse, som er blevet vedtaget og igangsat. I hører om de første resultater på aftenens møde – og der kommer en endelig rapport i slutningen af oktober.

I efteråret kom vi med et oplæg til diskussion og stillingtagen i forhold til vores institutionsstruktur. Det omfattende oplæg indeholdt også en anbefaling af at lukke nogle institutioner – nærmere bestemt fire skoler og en børnehave. På grund af vores økonomiske situation blev det set udelukkende som et sparekatalog, der skulle løse vore økonomiske udfordringer. Det blev efterlyst, om der ikke var andre muligheder og en ekstern undersøgelse blev set som nødvendig. Vi spurgte Sydslesvigudvalget, om de ville være ”opgavestiller”, men efter en stor tillidserklæring, der sagde, at de ikke havde noget behov for en undersøgelse, endte Fællesrådet med at vedtage den undersøgelse, som nu nærmer sig sin afslutning, og som her til efteråret vil levere input til vores fælles videre arbejde med at få økonomien og udviklingen til at hænge sammen i Skoleforeningen.

På gymnasieområdet indgik vi en aftale med gymnasielærerforeningen. Aftalen var af mindre karakter og med tvungent fokus på, at hver lærer skulle undervise lidt mere af sin arbejdstid. Vi vil gerne takke GL for samarbejdet.

Vi talte forrige år om et sparebehov på mindst 10 % på de to lærerområder. Med lærernes og gymnasielærernes hjælp er vi gået de første skridt – vi må se på den eksterne undersøgelse, hvilke skridt der skal være de næste for både at opnå nødvendige besparelser og for at skabe rum til udvikling.

I kan læse mere om de pædagogiske indsatser på de følgende sider – men vi vil gerne her takke hele vort pædagogiske personale, pædagoger, lærere og gymnasielærere for det store daglige arbejde med at udbrede dansk sprog og kultur og med dansk pædagogik.

Der er store forandringer på vej på dagtilbudsområdet med den nye Kita-reform. Den skulle gerne sikre forældrene rimelige priser og standarder – men også gerne sikre os rimelige tilskud til løsningen af denne samfundsopgave. Der bliver nogle overgangsår, så det er svært på nuværende tidspunkt at sige, hvad der sker i de nærmeste år, men vi er forsigtigt optimistiske, at vi vil kunne udvikle dagtilbud yderligere på baggrund af stigende tilskud også i de kommende år.



Nye læreplaner og evalueringsformer er ved at blive implementeret. Det kræver tid og tilpasning, sådan at vi får udviklet den tidssvarende og altovervejende danske tilgang til skolen som hele tiden er vores mål. Vi har, takket være engagerede ansatte, leveret høj kvalitet i årevis – og den vil vi ad denne vej gerne udvikle videre.

Digitaliseringen er i gang. DigitalPakt er vedtaget og vi får tilskud på linje med offentlige skoler. Det vil ikke forandre alting på en gang – men det vil sætte skub i den nødvendige udvikling. Og vi har præsenteret jer for nogle af grundtankerne i strategien, som nu er i høring. Senere er der en aften med mulighed for yderligere input.

Det hører også med til økonomien at snakke om vores bygningsmasse. Det gjorde jeg sidste år, men der er grund til at gentage. Vi har rigtigt mange gamle bygninger, der trænger til renovering – så her er der brug for penge. Og vi har fortsat brug for flere pladser til dagtilbud. Men både udvidelser og renoveringer skal desværre ske i en tid, hvor byggebranchen boomer. Det betyder, at det er svært at få håndværkere, det er svært at få brugbare bud på vore licitationer og priserne sprænger stort set alle budgetter. Det sagde jeg sidste år, og det forløbne år har bare vist, at situationen er blevet endnu værre.

Dette er godt nok en beretning for det forgangne skoleår – men en begivenhed for ganske nylig illustrerer i særlig grad påskønnelsen af det store arbejde vi i Skoleforeningen leverer til gavn for mindretallet. Med besøget af Dronning Margrethe fik tusindvis af børn et billede på vores tilhørsforhold til det danske. Mindst lige så mange voksne fik bekræftet vor danske tilknytning – og af Johanne fra Duborg-Skolen fik vi et nyt ord for tilknytningen: Et hjertehjem.

Dronningens tale på A.P. Møller Skolen indeholdt beskrivelsen ”charmerende” om den sydslesvigske tone – og den indeholdt en dyb, moderne og omfavnende forståelse af identitetsspørgsmålet, sådan som vi møder det i hverdagen: Er jeg dansk, er jeg tysk, nej – jeg er sydslesviger – eller måske blot mig selv.

Vi fik lov at vise vor ældste skole, Duborg-Skolen, frem – og vi viste sammen med friserne en særlig, men også karakteristisk landsbyskole og -børnehave frem i Risum. Og endelig lagde vi på hele mindretallets vegne hus til en storslået fejring af, hvor vi er nået til i dag.

Dronningens besøg understregede alle de værdier, vi i Skoleforeningen arbejder for hver dag – alle de ”bløde” værdier, der er større end de økonomiske udfordringer, vi for tiden kæmper med, og som Skoleforeningen fra tid til anden altid vil skulle forholde sig til.

Dronningen udtrykte tro på holdbarheden af det gode forhold her i vores grænseland med vore mindretal – et forhold, som hun også betegnede som en gave til begge lande – og ønskede at det måtte vare ved generation efter generation.

Vi siger tak for inspiration til de næste mange år – og tager med det samme inspirationen ind i vores arbejde med UngGenforening 2020. Dronningebesøget er nok den bedste reklame vi kunne få, inden vi næste år sender tusindvis af elever til Danmark i uge 20.



DAGTILBUDSOMRÅDET

BØRNETAL I DAGTILBUD

Samlet børnetal i dagtilbuddene (årligt gennemsnit – for 2019 vises tallet fra juni måned):

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	juni 2019
1.871	1.972	2.049	2.074	2.088	2.088	2.115	2.211	2.288	2.399	2.487	2.698

Deraf antal vuggestuebørn (årligt gennemsnit – for 2019 vises tallet fra juni måned):

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	juni 2019
75	129	138	151	227	317	376	463	506	481

Antallet af børn, der har været på Hjerpsted Feriekoloni, har siden 2010 udviklet sig på følgende måde:

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
830	804	843	835	869	849	815	843	759

Antallet af børn, der modtager tilbuddet om forlænget åbningstid, har siden 2012/2013 udviklet sig på følgende måde (status juni 2018):

2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
171	370	522	664	849	966	1.035

REJSEGILDE OG INDVIELSE

I oktober '18 kickstartede det splinternye dagtilbud Nibøl Daginstitution med 20 nye pladser for børn under tre år. Det "gamle" hus står nu til salg og kunne i sin tid kun rumme i alt 30 børn i alderen 3-6 år. Med den nye Nibøl Daginstitution har vi øget kapaciteten med i alt 30 nye pladser. Det nye hus har ca. 500 fantastiske kvadratmeter, ligger lige ved siden af skolen og begge institutioner nyder samværet og det tætte samarbejde på samme matrikel. Efter at både personalet, børn og forældre er "faldet på plads" med alt det nye, har dagtilbuddet den 11.5.19 arrangeret en fantastisk festlig indvielse – tusinde tak :) Vi ser glædeligt frem til Nibøls spændende pædagogiske stunder sammen med børnene.

Den 16.11.18 var det Hostrup Børnehavens tur til at festliggøre halvvejsbyggearbejdet for deres nye dagtilbud. Hostrup bliver nemlig til Satrup Daginstitution per september 2019. Og ligesom Nibøl byggeprojektet flytter og rykker et dagtilbud tættere ind på skolen. Satrup Daginstitution og Satrup Danske Skole deler samme grund og understreger begge, at de ser glædeligt frem til et endnu mere uddybende samarbejde og hvor børnene let og også helt umiddelbart kan besøge hinanden på tværs af institutionerne uden en lang bustransport og mange aftaler.

OM PLADSBEHOVET OG DE GODE OVERGANGSLØSNINGER

For at vi fortsat imødekommer forældrenes behov om en plads i vores dagtilbud og vi fortsat har lange ventelister, går vi altid – sammen med alle lokale aktører – på jagt efter kloge løsninger. Det er sådan, at myndighederne går med til, at vi kan få lov at etablere midlertidige



løsninger med udegrupper (såkaldt "Aussengruppe"), når vi kan påvise, at vi, i den pågældende institution, er i gang med et nybygnings-, tilbygnings- eller også ombygningsprojekt. Vi arbejder derfor aktuelt på, at både Husum Børnehave, Tarp Børnehave og Store Vi-Vanderup Børnehave hver for sig kan åbne en udegruppe for børn i alderen 3-6 år. Husum Børnehave låner i første omgang nogle fritidshjemslokaler på skolens grund og når et mindre ombygningsarbejdet er afsluttet kan flytte ind i Hatsted Forsamlingshus.

I forhold til Tarp Børnehave bliver det muligt, via kommunen, at låne nogle fine børnehavelokaler i det tyske "Kulturhaus". 20 børnehalebørn kan på den måde blive "boende" indtil deres nye dagtilbud er bygget. Store Vi-Vanderup flytter ind i nogle lokaler, der er tilknyttet skolens idrætshal og kan boltre sig i gode pladsforhold indtil tilbygningen i Store Vi er færdigt.

KVALITET I DAGTILBUD - EN EVALUERINGSUNDERSØGELSE I SAMARBEJDE MED PÆDAGOGER VED DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG 2018

Vi har hele tiden fokus på børns trivsel og udvikling som vi siden 2007 er lovmæssig forpligtet til at med gennem den pædagogiske læreplan. I Danmark har dagtilbuddene været i gang med de pædagogiske læreplaner siden 2004 og evalueret på et større plan for at finde ud af hvor der er udviklingspunkter som skal øge den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene. Dette mundede ud i en master for en styrket læreplan som via loven er trådt i kraft i juli 2018 som *den styrkede læreplan*. Med fokus på kvaliteten i dagtilbud, startede vi i 2017 år vores egen kortlægnings- og evalueringsproces ved at synliggøre arbejdet med de pædagogiske læreplaner, altså børns trivsel, læring og udvikling til Dialogevalueringen på A.P. Møllerskolen.

I 2018 har vi, ved hjælp af et spørgeskema, spurgt alle pædagoger om deres oplevelse af arbejdet med læreplanen og vi har spurgt om hvordan der arbejdes med børns trivsel og udvikling for at få mere viden her. Pædagogernes svar er nu med til at sætte kurs for hvad de enkelte dagtilbud i samarbejde med forvaltningen skal se nærmere på og udvikle i forbindelse med børns trivsel, læring og udvikling, for hele tiden at udvikle og dermed holde fast i dagtilbud med høj kvalitet.

BLIV KLOG PÅ KOST OG SPROG

I forlængelse af Dansk Skoleforening for Sydslesvigs »Overordnet kost- og sundhedspolitik i dagtilbud«¹, blev ideen til en sprog-madkuffert født med titlen "*Bliv klog på kost og sprog*".

Materialekufferten er blevet til i tæt samarbejde med dagtilbudsområdet sprogvjleder Helle Witt Nommensen, som ud fra en sproglig vinkel har peget på forskellige aktiviteter, som skal inspirere til arbejdet med kost og sundhed med dansk madkultur som omdrejningspunkt.

Kufferten er tænkt til det pædagogiske personale, både i arbejdet med børnene og forældrene, hvor målet er at sætte fokus på sprog, sund kost, bevægelse og leg som fremme af børns sundhed og trivsel.

Kufferten skal inspirere til at formidle emner som dansk madkultur og herved understøtte et tæt samarbejde med forældrene omkring kost- og sundhedspolitikken. Et samarbejde, der kan skabe gensidig forståelse og giver adgang til et kulturmøde på tværs af hjem og institution.

Samtidig er materialet til forældre, der sammen med deres børn ønsker at tage fat og gå på opdagelse i kufferten for at støtte barnet i en læringsproces. Endvidere er materialet en håndsrækning til forældre,

¹ <http://www.skoleforeningen.org/foreningen/vedtaegter-og-politikker/kost-og-sundhedspolitik-i-dagtilbud>



som ønsker at øge deres eget ordforråd i samarbejde med barnet og på den måde bygge en sprogbro mellem hjemmet og institutionen.

Kuffertens indhold, bestående af div. materialer og et inspirationshæfte, skal være med til at gøre en sund madkultur synlig for alle aktører rundt omkring børns trivsel og udvikling.

LÆRINGSMESSE 0-3 ÅR

Se, hør, rør og gør, hvad dine kolleger har i gang med de 0-3 årige. Få massevis af inspiration med hjem til din egen institution.

Sådan lød det i opslaget til læringsmessen i kursuskataloget og således blev det. Ti institutioner bød ind med forskellige emner som: *Motorikbane, børns balance og basale kundskaber, ud i det blå md de små, læsning for de 0-3 årige og den gode samling, de små hjerner, vi lærer sprog i vuggestuen, tilvænnning, babytegn, farver, sanseoplevelser med naturens elementer og hjemmelavet legetøj – fordybelse i leg.*

Jaruplund Højskoles lokaler blev fyldt med en mangfoldighed af konkrete tilbud, hvor alle deltagere kunne afprøve og bytte viden med deres kolleger på 0-3 års området som vi netop havde fokus på i 2018. I løbet af planlægningsfasen blev vi inspireret til at kontakte danske institutioner fra Danmark og inviterede med til en eftermiddag med læring "To Go". Vi er rigtig glade for at det lykkes at få to interesserede institutioner med på banen. Således var kontakten til Danmark også et repræsenteret tema.

PÆDAGOGISK KVALITET PÅ LEGEPLADSEN

"Det er så vigtigt at komme rundt om legepladsen og dens muligheder. Det har været et meget inspirerende kursus" (en deltager)

Benny Schytte, kultursociolog, tidligere formand for Dansk Legeplads Selskab, forfatter til en række bøger om udendørs lege- og læringsmiljøer med mange års erfaring med idéudvikling og design af udendørs lærings- og legemiljøer, præsenterede en legepladspædagogik i ord og billeder med afsæt i børns egen legekultur og pædagogiske aktiviteter. Med udgangspunkt i konkrete pædagogiske udviklingsprojekter blev temaer som: børns leg og legeformer, personalets rolle og funktion, pædagogiske aktiviteter og metoder, leg og læring på legepladsen og ideer til indretning og udformning af legepladsen, belyst.

Med afsæt i den styrkede læreplan har deltagerne på dagen udarbejdet forslag til pædagogiske udviklingsprojekter på legepladsen. Projekter, der kan i gang sættes i deltagerens egne institutioner, som mindre aktionslæringsforløb.

"Rigtig godt kursus med mange spændende vinkler. Vi har fået øjnene op for hvor meget læring der kan finde sted på legepladsen" (en deltager)

PÆDAGOGISKE DAGE

De Pædagogiske Dage 2018 blev både afholdt lokalt i de enkelte netværk og som en fælles konferencedag på A.P. Møller Skolen i Slesvig. Den lokale netværksdag blev planlagt af de enkelte netværksgrupper hvor udgangspunktet for valg af emner var de lokale interesser og behov. Således har hvert netværk udarbejdet et program for dagen omkring forskellige emner som: motorisk udvikling og læring, neuropædagogik, trivsel, styrker og positiv psykologi m.m.

Fællesdagen var planlagt i forhold til emnet "*børnemiljøer og trivsel*" på baggrund af det overordnede



”Trivsels- og beskyttelseskoncept” i dagtilbud. Programmet blev til i samarbejde med Dansk Center for Undervisningsmiljøets (DCUM) medarbejdere Heidi Knudsen og Maria Hummelrose. Dagen satte gang i fælles drøftelser og refleksioner, som beskyttelseskonceptet kommer ind på. I oplæggene og gennem workshops beskæftigede pædagogerne sig med nye elementer i den styrkede pædagogiske læreplan, ledelsen af pædagogiske processer for at reflektere magtpositioner, reflektere børnenes deltagelsesmuligheder i egen udviklingsproces samt inddrage det tillidsfulde forældresamarbejde i refleksionerne. Dagen var et startskud på holdningsdrøftelser og handlingstiltag i de enkelte dagtilbudsteams, som efterhånden får et efterliv i den pædagogiske praksis.

FSJ - (FREIWILLIGES SOZIALES JAHR)

Skoleforeningen har indgået en kooperationsaftale med såkaldt *Ökumenisches Bildungszentrum* i Flensburg, som tilbyder at man som en organisation inden for et socialt område kan tilbyde det der på tysk hedder ”FSJ- freiwilliges soziales Jahr”- *et frivilligt socialt årspraktik*. Skoleforeningen ønsker med denne rekrutteringsindsats, at tiltrække unge Sydslesvigere, der gennem deres praktiktid, kan få et indblik i det praktiske og teoretiske arbejde med børn fra 0-6 års alderen. Denne tid kan danne grundlaget for den unges uddannelsesvej, som kunne blive til en senere pædagoguddannelse eller også uddannelsen som en tysk uddannet *Sozialpädagogischer Assistent* (Spa) eller den tilsvarende danske uddannelse som hedder *pædagogisk assistent uddannelse* (Pau). Siden oktober 2018 har unge sydslesvigere på dagtilbudsområdet muligheden for at tage denne frivillige praktiktid, der kan strække sig fra et halvt til et helt år.

Aktuelt tilbyder vi tre årlige pladser på dagtilbudsområdet, samt to på skoleområdet. Efterspørgslen er meget stor og pladserne til det kommende børnehavenår 2019/2020 er allerede nu booket ud. Vi ser frem til at kunne tilbyde flere pladser på et senere tidspunkt.

PÆDAGOGSTUDERENDE I DAGTILBUD

Skoleforeningens dagtilbud har aktuel 14 dagtilbud, som har en uddannet praktikvejleder og som dermed er godt rustet til tage imod pædagogstuderende i 2. og 3. praktik. Vi tilstræber yderligere, at uddanne en til to af vores pædagoger årligt til praktikvejledere. Selve uddannelsen er bygget op som en fuldtidsdiplom modul ved UC Syd.

Skoleforeningen har en aftale med et dansk uddannelsessted UC Syddanmark i forhold til de studerende, der ønsker at tage et praktikforløb i Sydslesvig. Hertil er UC Syd's praktikkoordinator i kontakt med dagtilbuddets pædagogiske konsulenter på området, for at koordinere praktikpladser. Institutionerne giver altid udtryk for, at det er en stort succes at have studerende. På den ene side, fordi der kommer nye øjne udefra og stiller undrende spørgsmål og på den anden side, fordi det løbende sikrer at den nyeste faglighed bliver genstand i de pågældende institutioners pædagogiske hverdag. Cirka i midten af hver praktikperiode inviterer vi centralt ind for at afholde et fælles vejledningsmøde. I fællesskab med de studerende og deres praktikvejledere afholdes en inspirerende eftermiddag i et af vores dagtilbud og hvor hver studerende får mulighed for at fortælle om sine praktik- og procesmål og i om deres hverdag som studerende. Praktikperioderne strækker sig altid over seks måneder. Den ene periode er fra juni til november og den anden i perioden december til maj. Lige nu har vi mulighed for at optage ca. fire til fem studerende per praktikperiode.



TERAPIHUNDE

Hunden bliver hurtigt til børnenes ven, den kan indtage en anderledes tillidsvækkende rolle end vi voksne. Den kritiserer eller irettesætter nemlig ikke, og den giver betingelsesløs kærlighed. Terapi- eller skolehunde er trænet til at søge kontakt med mennesker på kommando og til at tillade, at disse rører ved den, krammer den og kæler med den, samt til at give dem sin fulde opmærksomhed. En terapi- eller skolehund kan for eksempel bruges som »det fælles tredje« mellem barn og pædagog hhv. lærer. Det vil sige, at hunden allerede gennem dens tilstedeværelse kan forbedre tillidssituationen for det enkelte barn eller en hel gruppe.

I Lyksborg Børnehave har Labradoddlen Molly, som til tider kommer til indsats i institutionen. Molly er færdiguddannet siden september 2018. Molly og hendes ejer dagtilbudsleder Christina Strunz –Ewel har begge to lært en masse i terapihundeuddannelsen, som nu kan komme til indsats i den daglige pædagogiske hverdag. De mange forskellige tricks, som Molly har lært, udfører hun, når børn eller voksne giver hende kommandoen til det. Det er en berigelse i det daglige arbejde med børn, både børn og voksne er utrolig glad for Molly og ser allerede frem til mange spændende projekter med Molly i fremtiden.

På en af Skoleforeningens skoler, er en hverdag med en terapihund også blevet til et aktuelt emne. Det er på Husum Danske Skole, hvor skolepædagogen Charlotte er i gang med at uddanne sin hund Mowgli, som er en Irish Soft Coated Wheaten terrier. Mowgli kan hjælpe skolepædagogen i hendes arbejde med inklusion og børn med behov for særlig støtte.

FÆLLES LEDERKONFERENCE FOR DAGTILBUDS- OG SKOLELEDERE

”Jeg synes I har gjort jer stor umage med at skabe et alsidigt program. Jeg har nydt at være en del af fællesskabet... Tak for to dejlige dage, der har været med til at styrke min arbejdsglæde.”

Den 7. + 8. marts i år var der atter tid til at mødes til en årlig fælles lederkonference. Konferencestedet blev Christianslyst og indholdsmæssigt satte vi kursen mod at forstå, hvordan begreber som tillid og læringsfællesskaber virker i en offentlig organisation, og hvordan ledelse ud fra disse forståelser bedst giver mening.

I vores aktuelle debat om struktur taler vi rigtig meget om tillid. Ikke mindst i forbindelse med, at vi på skoleområdet er i gang med at udarbejde fælles ledelsesspillerregler. På dagtilbudsområdet drøfter vi den gode fælles ledelsespraksis inden for netværksledelsesmodellen. Med andre ord – ledelse er i vores alles fokus og i fællesskab er vi løbende på jagt efter hvordan vi på bedste vis er sammen om vores fælles ansvar i Skoleforeningen. Men hvordan kan vi forstå tillid med ind i ledelse? Her tog instruktøren Tina Øllgaard Bentzen (forsker på Roskilde Universitet) os med på en spændende ledelsesudviklingsrejse, som tydeliggjorde hvordan tillidsfuld ledelse og kontrol kan supplere hinanden og faktisk blive til kloge samarbejdspartnere.

Om eftermiddagen blev der tid til mange sjove teambuildings-øvelser ud i det blå og dagen sluttede af med fælles middag og musikalsk underholdning.

Næste dag blev der tid til gruppearbejde. Dagtilbuds- og skolelederne sad kreds-gruppevis sammen og har konkret drøftet hvordan samarbejdet i overgangen kan blive endnu bedre for vores børn. Hvorfor det? Fordi, vi hver dag udfordres i at balancere evnen til på samme tid at være den dygtige planlægger af læring og at udvikle gode relationer til alle børn - også i de forskellige overgange vores børn oplever. Vi skal på den ene side forstå hinandens fag og samtidigt sikre den røde tråd. Der er mange hensyn, der skal tages og mange holdninger i spil.



Gruppedrøftelser blev professionelt guidet ved hjælp af konsulent Lene Heckmann, ud fra en målrettet metode, som understøtter den enkelte lærer hhv. pædagog i fællesskab at betragte egne professionelle tilgange for derudfra at optimere egne holdninger.



SKOLE- OG GYMNASIEOMRÅDET

Ved det nye skoleårs begyndelse – opgjort pr. 1. september 2019 – var 5.668 elever indskrevet i de 43 danske skoler i Sydslesvig mod 5.657 elever ved sidste skoleårs begyndelse.

INDSKOLINGSTAL

Ved begyndelsen af skoleåret 2018-2019 blev 555 børn indskolet i de danske skoler i Sydslesvig. Efterfølgende tabel viser tilgangen af nye elever på 1. klassetrin i de seneste 10 år:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
596	594	534	586	533	539	548	594	555	580

DET SAMLEDE ELEVTAL

Det samlede elevtal i skolerne har i perioden 2010-2019 udviklet sig på følgende måde (opgjort pr. 1. september):

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
5.636	5.668	5.675	5.738	5.715	5.717	5.703	5.725	5.657	5668

Elevtallet pr. 1. september 2019 er lidt større end i 2018. Både i 2019 og i 2020 vil vi have stabile elevtal uden de store udsving. Antallet af nye elever i 1. klasse ved begyndelsen af skoleåret 2019-2020 er til gengæld lidt højere end i 2018. De kommende år regner vi med, at der fortsat vil være stabile tal. Alt i alt vurderes, at elevtallet de kommende år ikke vil have de store udsving.

Elevernes fordeling på forskellige klassetrin (pr. 1. september 2018)

1. klassetrin	563
2. klassetrin	599
3. klassetrin	503
4. klassetrin	522
5. klassetrin	524
6. klassetrin	522
7. årgang	466
8. årgang	500
9. årgang	493
10. årgang	318
11. årgang	231
12. årgang	212
13. årgang	204
<hr/>	
I alt	5.657



SKOLERNES STØRRELSE

Skoler og antal klasser i skoleåret 2018-2019

Skoler med 1 klasse

Risby Danske Skole, Vestermølle Danske Skole

Skoler med 2 klasser

Hatlund-Langballe Danske Skole, Husby Danske Skole, Kobermølle Danske Skole, Satrup Danske Skole, Risum Skole/Risem Schölj, Bøl-Strukstrup Danske Skole, Nibøl Danske Skole, Vyk Danske Skole, Medelby Danske Skole, Sørup Danske Skole

Skoler med 3 klasser

Skovlund-Valsbøl Danske Skole, Bavnehøj – Vidingherreds Danske Skole (fra 1.1.19 Vimmersbøl Danske Skole), Askfelt Danske Skole, Jaruplund Danske Skole, Store Vi – Vanderup Danske Skole, Treja Danske Skole, Hanved Danske Skole,

Skoler med 4 klasser

Uffe-Skolen, Ladelund Ungdomsskole, Hans Helgesen-Skolen, Kaj Munk-Skolen i Kappel, Jernved Danske Skole, Trene-Skolen, Vesterland-Kejtum Danske Skole (fra 1.2.19 Sild Danske Skole)

Skoler med 5 klasser

Lyksborg Danske Skole

Skoler med 6 klasser

Oksevejens Skole

Skoler med 7 klasser

Bredsted Danske Skole

Skoler med 8 klasser

Duborg-Skolen (eksklusive 11.-13. årgang), Gottorp-Skolen

Skoler med 9 klasser

Harreslev Danske Skole

Skole med 10 klasser

Ejderskolen

Skoler med flere end 10 klasser

Hiort Lorenzen-Skolen	12 klasser
A. P. Møller Skolen (eksklusive 11.-13.)	13 klasser
Sønder Brarup Danske Skole	11 klasser
Jens Jessen-Skolen i Flensborg	14 klasser
Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg	13 klasser
Husum Danske Skole	15 klasser
Jes Kruse-Skolen	16 klasser
Jørgensby-Skolen	16 klasser



Læk Danske Skole
Gustav Johannsen-Skolen

17 klasser
19 klasser

SKOLEFRITIDSTILBUD

Skoleåret 2018-2019 blev benyttet til stor udvikling på skolefritidstilbuddet. Tilbuddet er nu forenet under heldagsskolen. Det vil sige vi skelner ikke længere mellem SFO og HFO, men har arbejdet på en forenkling og forening. Vi vil indføre undervisningsaktiver på de små skoler for at styrke tilbuddet til de større elever (4.-6. klasse) Herunder også ny strukturering af frivillig musik. På de store skoler overgår Aktivitet og læring til at hedde "SFO-aktivitet" hermed vil vi nærheden til det danske SFO koncept, kvalitet, sprog og kulturformidling.

I skoleåret 2017-2018 har Skoleforeningen udbygget samarbejdet med SdUs fritidstilbud. Skolefritidstilbuddet på skolerne er enten organiseret ved en SFO (skolefritidsordning) eller ved en HFO (heldagsskolefritidsordning). På grundskolerne er der SFO'er, mens der er HFO'er på fællesskolerne og de skoler, der har udstationerede fælleskoleklasser 7.- 8. klassetrin. Undtagelsen er Harreslev Danske Skole og Hiort Lorenzen-Skolen, der begge er grundskoler, men som har HFO'er. Forskellen mellem en SFO og en HFO ligger i fleksibiliteten i tilmeldingen og udbuddet af aktiviteter, mens det pædagogiske indhold i arbejdet er ens for begge tilbud. Begge ordninger er således med til at udvikle børne- og læringsmiljøerne på skolerne.

I alt er der 26 SFO'er og 12 HFO'er:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SFO'er	27	27	29	30	31	26	26	26	24	--
elever	677	687	696	747	780	719	770	803	821	--
HFO'er	4	4	4	4	12	12	13	13	12	--
elever					54	288	284	302	292	--
Heldagsskoler	31	31	33	34	43	38	39	39	36	36
elever	677	687	696	747	834	1007	1054	1105	1113	1578

Statistikken – "HFO'er" omfatter kun de elever, der er tilmeldt "Aktivitet og Læring (1. - 4. klasse)", som er en fritidsaktivitet for de yngste elever og svarer til SFO-tilbuddet

Heldagsskoler

Flensborg by

Oksevejens Skole, Cornelius Hansen-Skolen, Jens Jessen-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen

Slesvig-Flensborg amt

Bøl-Strukstrup Danske Skole, Gottorp-Skolen i Slesvig, Hanved Danske Skole, Hatlund-Langballe Danske Skole, Husby Danske Skole, Jaruplund Danske Skole, Lyksborg Danske Skole, Medelby Danske Skole, Satrup Danske Skole, Skovlund-Valsbøl Danske Skole, Store Vi - Vanderup Danske Skole, Sørup Danske Skole, Treja Danske Skole, Trene-Skolen i Tarp, Harreslev Danske Skole, Sønder Brarup Danske Skole og Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig



Nordfrisland amt

Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad, Nibøl Danske Skole, Risum Skole/Risem Schölj, Uffe-Skolen i Tønning, Bavnehøj - Vidingherreds Danske Skole i Nykirke, Vyk Danske Skole, Bredsted Danske Skole, Husum Danske Skole, Læk Danske Skole og Vesterland-Kejtum Danske Skole

Rendsborg-Egernførde amt

Askfelt Danske Skole, Jernved Danske Skole i Dänischenhagen , Risby Danske Skole, Jes Kruse-Skolen i Egernførde og Ejderskolen i Rendsborg

Under planlægning

Oprettelsen af Duborg-Skolens HFO blev udskudt pga. ombygningsarbejdet på skolen.

SKOLEOMRÅDET 1.-10. KLASSETRIN

Skoleområdet har haft nok at råbe HURRA for. Her kommer blot et par udpluk fra i alt 43 skoler, der hver især på deres helt egen måde dag for dag skaber trygge og udviklende rammer for vores børn og unge: Husby Danske Skole blev næsten danmarksmestre i høvdingebold – de fik en flot 5. plads. Trene-Skolen blev sammen med Tarp Børnehave og de tyske institutioner næsten tyske mestre i at skabe bæredygtige pædagogiske miljøer. Vimmersbøl Danske Skole har haft sit første skoleår – godt nok ikke i den nye bygning endnu - og Sild Danske Skole har fået sit nye navn. Forberedelserne til UngGenforening 2020 i Uge 20 kører på højtryk på alle skoler. Der er knyttet kontakter fra Skagen i nord til Vestermølle Danske Skole i syd og fra Christiansø i øst til Vyk Danske Skole i vest. Skoleområdet har fået igangsat læringsgrupperne Flex Vest, Nord og Syd. I læringsgrupperne får elever i den fleksible overgangsfase mere tid for i individuelle lærings- og praktikforløb at opnå en skoleafslutning med eksamen og knytte kontakt til uddannelseslivet. SydslesvigCrewéne, som er fællesskolernes valgfag i ”Sydslesvig”, har udført deres opgave til topkarakter. Formidlingen af mindretallets liv og hverdag på børnehøjde har skabt møder med 3000 danske børn og unge gæster fra Danmark. Og det må siges, at SydslesvigCrewéne for alvor har sat ungeaftryk på vores årsmøde 2019. Optællingen af enkelte succeser kunne fortsætte denne årsberetning, men beretningen indtager nu et overordnet blik på den pædagogiske udvikling.

FRA LÆREPLAN TIL EVALUERINGSKULTUR

Ved siden af den enkelte skoles egne indsatsområder har skoleområdet fortsat to store fokusområder: Implementeringen af de nye læreplaner og UngGenforening uge 20 i 2020. UngGenforening er nedenfor beskrevet i Rejsekontorets beretning under overskriften Kontakten med Danmark. Fællesrådsmødet i Egernførde d. 25. oktober blev på mange måder et særligt møde. Her besluttede et stort flertal af fællesrådsmedlemmer, at skolevæsenet så vidt muligt skal udvikle en evalueringskultur uden tal- og bogstavskarakterer, når de nye læreplaner bliver gældende med skoleåret 2019/2020. Den sproglige evaluering – enten i fri tekst eller i skematiske formuleringer også kendt som tabellariske evalueringer - har allerede været gældende praksis på vores skoler 1.-4. klassetrin i mange år. Med beslutningen har vi fået udvidet den sproglige evaluering til nu også at gælde helt op til 8. klassetrin. Det betyder, at børn og unge ikke møder flere karakterer, hvad enten det gælder halv- og helårsevalueringen eller blot de almindelige præstationer og bidrag i undervisningen. Året efter i 2020 gælder dette også for 7. klassetrin. Skoleforeningen har igennem de seneste tre år både fået udviklet et nyt fælles sprog via nye læreplaner og har fået samme evalueringsværktøjer, som samtidig er Skoleforeningens officielle



standpunktsbedømmelser. Standpunktsbedømmelserne uden tal eller bogstaver er ens lige meget om du går i skole i Nibøl Danske Skole eller om du går på Jes Kruse-Skolen. De slesvig-holstenske karaktergivningsbestemmelser har åbnet op for denne mulighed. Men det at ændre en praksis, der har eksisteret i den offentlige skole i 150 år, er en stor bedrift i hundredåret for Skoleforeningen. Så vores fælles opgave er nu at give evalueringsskemaerne sprog og rytme i hverdagen, så evalueringskulturen bliver robust. Robustheden består i, at vi sammen udvikler vores evalueringskultur – og det vil sige sammen med børn og unge, forældre og alle professionelle. Og her er vi alle på vej. Lærere og lederne har i skoleåret 2018/2019 været på tre netværksmøder og deltaget i kompetenceforløb omkring implementeringen af de nye læreplaner, som var tilrettelagt af vores pædagogiske konsulenter for fagene, og der er afholdt pædagogiske dage mm. Når et skolevæsen beslutter at foretage at implementere nye læreplaner på én gang, så skal der en ekstraordinær indsats til fra alle medarbejdere. Og den indsats kan ses og opleves. En stor tak til alle lærere, ledere og ressourcepersoner, der er i gang med denne forandringsproces. I forlængelse af dette er selvfølgelig hele kursusvirksomheden på skoleområdet tilrettelagt ift. de nye læreplaner, dette fremgår også af næste afsnit, der beretter om CfU's virke.

FRIVILLIG MUSIK

Skoleforeningens frivillige musikundervisning styrker og danner basis for musikalsk udfoldelse ved skolens faste arrangementer samt i dagligdagen generelt. Således er der et hav af optrædere til julefester, forårs- og sommerkoncerter, morgensange og i mange andre sammenhænge. Endvidere foregår nogle af de aktiviteter, man arbejder frem mod i den frivillige musikundervisning, også på tværs af skolerne herunder skolekorkoncerterne SPIL DANSK - Et af de arrangementer, som mange børn og unge fra den frivillige musikundervisning øver til, er Spil Dansk Dagen. Her synges og spilles til morgensange, fællessangs- og samspilsarrangementer m.m. Skoleforeningen takker SSF og SdU for godt samarbejde omkring Spil Dansk Dagen

SKURK

SKoleforeningens UnderholdningsoRKester fik igen en rigtig god sæson med 8 lørdagsprøver i Tivoli-salen på Christian Paulsen-Skolen og en særdeles udbytterig og hyggelig øveweekend på Christianslyst. Som noget nyt blev Helene Frank tilknyttet orkestret som sangcoach og der var fra sæsonens begyndelse fokus på etableringen af et backingkor/sangerteam. Sæsonens gæste-instrument var oboen/engelskhorner og arbejdsoverskriften på det musikalske program var "Den nye verden/en ny verden" med musik af bl.a. Bach, Dvorzak, Nielsen, Simon & Garfunkel, Tøsedrengene og Nephew. SKURK spillede sommerkoncert for en propfyldt festsal på A. P. Møller Skolen den 15. juni og kunne gå på sommerferie med udsigt til at skulle spille for Dronning Margrethe og til at fejre orkestrets 10. sæson.

SKOLEFRITIDSTILBUD

Skoleåret 2018-2019 blev benyttet til udvikling på skolefritidstilbuddet, hvor vi i kommunikationen har forsøgt at ensrette SFO- og HFO-tilbuddene. Begge tilbud er heldagsskole. Det vil sige, at vi fremover ikke skelner mellem SFO og HFO. Gradvis vil vi indføre undervisningsaktiver også på vores grundskoler og styrke tilbuddet til de ældre børn (4.-6. klasse). Der er i skoleåret 2019-2020 åbnet for muligheden for at tilbyde undervisningsaktiviteter indenfor af frivillig musik. De gamle HFO-skoler, der har haft aktiviteten "Aktivitet og læring" fortsætter med aktiviteten, men den hedder nu "SFO-aktivitet". Dermed får vi på alle vores skoler SFO-aktivitet, hvor der efter dansk koncept er skabt rammer omkring pædagogisk kvalitet der arbejder med trivsel, sprog og kulturformidling.



GYMNASIEOMRÅDET

STATISTISKE OPLYSNINGER

Ved skoleårets start 2019-2020 var der i alt 649 elever i gymnasieoverbygningen. En stigning på 2 elever i forhold til skoleåret 2018-2019, hvilket vil sige, at elevtallet har været stabilt over en lang årrække.

Elevtal pr. 1. september 2019 (pr. 1. september 2018):

	11. årgang	12. årgang	13. årgang
Duborg-Skolen	121 (117)	108 (126)	120 (100)
A. P. Møller Skolen	115 (114)	111 (86)	74 (104)
I alt	236 (231)	219 (212)	194 (204)

I år kunne vi dimitttere 193 studenter mod 217 i fjor. I alt var der 98 (103) studenter fra A. P. Møller Skolen, mens der var 95 (114) fra Duborg-Skolen. (Sidste års tal i parentes.)

A. P. Møller Skolen

I skoleåret 2018-19 er der på A. P. Møller Skolen blevet arbejdet videre på et flerårigt tiltag, som styrker gymnasielærernes samarbejde til gavn for elevernes læring. Det er sket i form af et stadig mere professionelt samarbejde i faggrupper og klasseteams. Målet er i forlængelse af Skoleforeningens koncentrerede indsats på 1.-10. klassetrin for at styrke de professionelle læringsfællesskaber at fremme et større fokus på elevernes læring og at bryde med mange års privatpraktiserende gymnasielærerpraksis.

Samarbejdet med Danmark spiller fortsat en vigtig rolle. A.P. Møller Skolen har faste udvekslings- og samarbejdsaftaler med en række gymnasier i Danmark, herunder Viby, Herning og Tørring gymnasier.

Torsdag, den 1. november gav den danske sanger Emmelie de Forest, som tidligere har vundet det Europæiske Melodi Grand Prix, koncert for alle skolens elever i anledning af årets Spil Dansk Dag 2018. Hun optrådte sammen med Mads Enggaard fra Danmarks Radio, som fortalte omkring Melodi Grand Prix. Dette var blot en af en stribe koncerter og forfatterarrangementer på skolen, der styrker elevernes viden om og samhørighed med Danmark og dansk kultur.

I tiden 1.-8. november deltog 20 elever på 11. årgang i et projekt om EU og mindretal i samarbejde med Jugendbildungsstätte Scheersberg. Det omfattede dels en workshop på Scheersberg den 1.-2. november og en studietur til Bruxelles 5.-8. november. Projektet blev bl.a. støttet af Sydslesvigs Oplysningsforbund.

I januar afholdt Haderslev Stift og Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde den store gymnasiekonference Viden og Tro på A.P. Møller Skolen. Over 1000 gymnasieelever fra Syddanmark og Sydslesvig deltog i konferencen.

Tre elever på 12. årgang deltog den 27. marts 2019 i et stort arrangement i Borussia Dortmunds fodboldstadion, som markerede optakten til det forestående europavalg. Eleverne repræsenterede hele Slesvig-Holsten i arrangementet, som samlede elever fra hele Tyskland. Det var Nordrhein-Westfalens landsregering, som inviterede til arrangementet.



I dagene 24.-26. juni afholdes der en naturvidenskabelig KlimaZirkus Building Workshop på A.P. Møller Skolen. I projektet deltager den naturvidenskabelige klasse på 11. årgang, en række elever i F10, som har valgt den naturvidenskabelige profil i kommende skoleår som 8 elever og lærere fra skoler i Hvidovre.

Duborg-Skolen

Skolen i nogle år været stærkt udfordret på grund af byggeriet. Skoleåret har derfor været præget af bestræbelserne på at fastholde de daglige rutiner, mens der ikke har været megen plads til nye tiltag.

Det var planlagt, at ombygningen af Kjær & Richterbygningen ville være færdig, sådan at gymnasieafdelingen kunne flytte over i de nyrenoverede lokaler lige efter sommerferien 2018. Det viste sig dog ikke at holde stik, hvilket blev meddelt kort før ferien. Årsagen var, at brandvæsenet ikke ville godkende sikkerheden, idet der bl.a. var nogle branddøre, der ikke var blevet leveret som følge af forsinkelse i produktionen. I stedet blev omflytningen skubbet til efterårsferien. 2 dage inde i ferien fik skolen imidlertid besked om, at sikkerhedsgodkendelsen stadig ikke var på plads. Desuden viste det sig, at der var en række bygningsmæssige forhold som stadig ikke muliggjorde en ibrugtagning. Tidspunktet blev så flyttet endnu engang, nu til efter juleferien.

Denne gang holdt det stik. Så i januar 2019, efter ca. 8 måneders sammenlagt forsinkelse, kunne gymnasieafdelingen flytte ind i den nyrenoverede bygning og overlade den gamle Dall-bygning til håndværkerne. Det er et flot resultat, som alle er meget glade for. Renoveringen er vellykket og vil give de undervisningsmæssige vilkår helt andre og spændende rammer.

Fællesskoleafdelingen med 7.-10. klasse forbliver i Skolegyde, indtil hele byggeriet er færdigt, dvs. formentlig omkring nytår 2020.

Ved udgangen af skoleåret har vi taget afsked med Ebbe B. Rasmussen, der er efter 16 år i embedet som skolens rektor har valgt at gå på pension. Der skal herfra lyde en stor tak for den indsats han har ydet især i forbindelse med implementeringen af nye gymnasieordninger og den mangeårige renovering. Skolen glæder sig til at byde den nye rektor, Heino Aggedam, velkommen, når han tiltræder sin nye stilling den 1. oktober.



KURSER OG PÆDAGOGISKE ARRANGEMENTER

Efter- og videreuddannelsen af vores pædagogiske personale sker fortsat flerstrengt. Flere og flere skoler gennemfører pædagogiske dage enten på egen skole eller i fællesskoledistriktet. Derudover kan målrettede kurser søges, mens pædagogiske dage udbydes centralt, ofte i CfU-regi, hvor der er åbent for deltagelse. Dertil kommer, at konsulentgruppen i stigende grad bliver opsøgt og inviteret af fagteams til faglig sparring på skoler eller i fællesskoledistrikter.

Skoleforeningens kurser og pædagogiske arrangementer for pædagogmedhjælpere, pædagoger, lærere og magistre i skoleåret 2018-2019.

Kursusnavn	Timer	Deltagere
Elektronisk musik i skolen	3	8
Office 365 - lær, hvordan man deler dokumenter, giver feedback og samarbejder i Office 365	6	21
Undervisning i samlæste klasser	6	25
Læseforståelse hos børn med flere sprog	6	15
Congas i musikundervisningen	8	14
Sløjdkursus - modul 1	30	8
Ledertalentworkshop 2018	19,5	23
Diplomuddannelse i ledelse (modul 5)	24	22
Inklusion og rummelighed	1,5	49
Bedre møder gennem facilitering	6	22
Læsesklub - crashkursus	10	18
Sløjdkursus - modul 2	30	8
Funktionel grammatik i engelskundervisningen	6	24
Office 365 - dubleringskursus	6	17
Ordblindhed, tekstforståelse og kompenserende hjælpemidler	6	25
Træklatring	18,5	9
Træklatring - supplerende kursus	5	5
De nye læreplaner - Kick-Off 2018 (4 dage á 3 timer)	12	335
Yoga, flag football og funktionel træning	8	16
Mini-praktikkursus 2018	15	11
Tabulex - grundkursus	7	16
Tabulex - kursus for øvede	5	16
Dialogmøder for nyansatte pædagoger og lærere 2018	13	23
Dialogmøder for nyansatte pædagoger og lærere - sprog og kultur	17	40
Førstehjælp - efterår 2018 (deltagere fordelt på 6 kurser á 8 timer)	48	28
Førstehjælp - forår 2019 (deltagere fordelt på 6 kurser á 8 timer)	48	23



Derudover har 92 lærere og magistre søgt og fået bevilliget deltagelse i eksterne kurser udbudt i både Tyskland og Danmark.

Læreplansimplementeringen er gennemført med vores eksterne konsulent Lene Heckmann og ved vores pædagogiske konsulenter for fagene. I den forbindelse er der blevet afholdt tre obligatoriske kursusdage for alle lærere i fælleskoledistrikterne. Derudover har der været en kursusdag for alle ledere.



CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER (CFU)

Digitale læremidler har fortsat været et højt prioriteret indsatsområde for Center for Undervisningsmidler i skoleåret 2018-2019, ligesom CfU og PLC-tjenesten som del af Center for Pædagogik er forankring i forhold til udviklingen af strategier for it og medier og for skolebiblioteker til pædagogiske læringscentre (PLC) for dagtilbuds- og skoleområdet. Endvidere er pædagogiske konsulenter fra PPR og Dagtilbudskontoret blevet tydelige aktører i teamet omkring CfU.

IT OG MEDIER

Det er vores opgave at ruste børn og unge i vores dagtilbuds- og skolevæsen til en fremtid i en stadig mere digitaliseret og medialiseret verden. Vi skal derfor støtte børnene i at tilegne sig kompetencer til at navigere i en digital verden, hvor kravene ændrer sig konstant. CfU er tovholder for udarbejdelsen af en strategi, der skal rammesætte og tydeliggøre digitaliseringsopgaven på dagtilbuds- og skoleområdet. Udarbejdelsen af strategien er påbegyndt og forventes færdig i starten af 2020.

LÆRINGSTEKNOLOGIMESSEN BETT

I januar 2019 deltog de to pædagogiske konsulenter fra team it og medier og leder af CfU i Center for Undervisningsmidler i UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskoles årlige vidensrejse til læringsteknologimessen Bett Show i London. Udover at give ideer til indkøb af digitale læringsteknologier til CfU's udlånsamling gav institutionsbesøg mulighed for at se, hvordan man kan integrere it fra vuggestue til 6. klasse i praksis og skabe en god overgang. Sidst men ikke mindst gav turen rig lejlighed til at videndele og netværke med den danske undervisningsverden.

TUR TIL GLADSAXE PÆDAGOGISKE VIDENSCENTER (GPV)

Turen til Bett resulterede blandt andet i en god kontakt til og efterfølgende besøg på Gladsaxe Pædagogiske Videnscenter, der er en kommunal pendant til Center for Undervisningsmidler for dagtilbudsområdet og langt fremme i forhold til deres samling af digitale værktøjer og samarbejdet med de omkringliggende dagtilbud omkring arbejdet med digitalisering generelt og it og medier. Pædagogiske konsulenter fra Dagtilbudskontoret, konsulentvikar for PLC og leder af CfU blev varmt modtaget til et spændende program med masser af inspiration og mulighed for fælles sparring i forhold til udvikling af strategien for it og medier samt indkøb af og arbejde med digitale værktøjer på dagtilbudsområdet og overgangen mellem dagtilbud og indskoling.

DIGITALE ABONNEMENTER

CfU er tovholder for Skoleforeningens digitale abonnementer og faciliterer endvidere logistik, økonomimodel og vejledning i forbindelse med skolers fælles indkøb af digitale læremidler. Dette drejer sig fx om abonnementer på denførstelæsning.dk (8 skoler) og emat.dk (14 skoler). Ikke mindst i forbindelse med Skoleforeningens nye læreplaner har CfU oplevet stigende interesse, ønsker og vejledningsbehov i forhold til digitale læremidler. Vi har derfor foretaget en struktureret afdækning og evaluering af fælles abonnementer, skolernes egne abonnementer samt organiseret en længere prøveabonnementsperiode på forlagene Alineas, Gyldendals og Clios fagportaler. På baggrund af en skriftlig og opfølgende mundtlig evaluering via PLC'erne har vi for de kommende skoleår indgået en fælles kommuneaftale på Gyldendals fagportaler fra 4.-13. klasse for 47 skoler og vores to gymnasier. Endvidere har vi indgået en aftale for alle vores elever fra 1.-13. klasse på den digitale platform Skoletube/Studietube, hvor elever og lærere kan producere og distribuere undervisningsrelaterede mediepræsentationer og således tilegne sig kompetencer i digital produktion.



De kommunale aftaler giver gode muligheder for videndeling på tværs af skolerne, stordriftsfordele, målrettet implementerings- og kompetenceudvikling og sikring af, at vi overholder loven i forhold til datasikkerhed.

STREAMING

Alle skoler har fortsat mulighed for at streame TV-udsendelser direkte i undervisningen via webportalen mitCFU. Portalen tilbyder nu 36.760 TV-udsendelser, herunder også TV-udsendelser fra TVSyd og TVSyd+, som vores CfU fortsat er ansvarlig for at udvælge, redigere og metadatere. I 2018-2019 har der været 1.906 streaminger.

E-BØGER OG EBOGCFU

Udlånssamlingen råder nu over 207 e-bogstitler, der kan anvendes fra indskoling til gymnasiet. I 2018-2019 har der været udlånt 1.130 titler. I e-bogsportalen ebogCFU har konsulenter og pædagogiske medarbejdere mulighed for at tilføje e-bøgerne et eller flere pædagogiske lag – fx videolinks, ordforklaringer eller opgaver – som kan til- og fravælges. På den måde bidrager de digitale muligheder til at give materialerne en faglig og pædagogisk merværdi, som lærerne har mulighed for at tilpasse til netop deres elevers behov og læring. CfU Sydslesvig deltager fortsat i den danske arbejdsgruppe omkring indkøb af e-bøger og udvikling af ebogCFU.

SAMARBEJDE MED DE DANSKE CFU'ER

CfU Sydslesvig har fortsat et aktivt samarbejde med de danske CfU'er nord for grænsen med et stærkt netværk og en tæt føling med den danske undervisningsverden. I efteråret 2018 blev fagtræffet for it og medier i samarbejde med CfU på UCSyd afholdt i Sydslesvig. Derudover bidrager CfU Sydslesvigs konsulenter aktivt i flere af CFU Danmarks arbejdsgrupper. Således er vi pt aktive bidragere til arbejdsgrupperne omkring e-bøger, dataforståelse i grundskolen, der er en del af det treårige forsøgsprogram i Danmark omkring udviklingen af teknologiforståelse, og et nyt projekt LIFE, der er et almenyttigt initiativ under Novo Nordisk Fonden, der skal styrke hands-on naturfagsundervisning og den naturvidenskabelige dannelse.

Vi oplever, at vi i stigende grad opleves som en central medspiller og tilbyder fx i det kommende skoleår i samarbejde med CFU'erne i UC VIA, UC Lillebælt, UCSyd og Efterskoleforeningen en temadag »Sæt fokus på Norden i skolen«.

SKOLEMESSEN I AARHUS OG LÆRINGSMESSEN I KØBENHAVN

I anledning af den kommende markering af Genforeningen i 2020 har vi udvidet samarbejdet omkring Skolemessen i Aarhus og Danmarks Læringsfestival i København med en række aktører i Grænselandet. Således har CfU som del af Center for Pædagogik i samarbejde med Rejsekontoret, Grænseforeningen, Forskningsafdelingen Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, Danevirke-museet, Der Nordschleswiger, BDN, Deutsches Museum Nordschleswig, Museum Sønderjylland, HistorieLab og Regionskontoret deltaget i en fælles stand på begge messer og formidlet alt omkring grænselandet i pædagogisk sammenhæng, fx lejrskole og studieture, ung-til-ungmøder, Ung Genforening 2020, læremidler, museumsbesøg, foredrag og temadage og udveksling. Vi oplever på messerne en stor nysgerrighed og interesse for Sydslesvig og vores særlige rolle som dansk mindretal.



STATISTIK – SAMLINGERNE

Den samlede bestand af materialer i udlånsamlingen (klassesæt og sammensatte materialer) er på 48.200. Antallet er dalet i forhold til sidste år, fordi CFU'erne på landsplan har ændret proceduren for registrering af materialesæt. Hvor vi tidligere registrerede alle enkeltdele i materialekasser, er det nu kun kassen, der registreres. Antallet af materialer i informationssamlingen i øjeblikket er på 16.963 eksemplarer. Også dette er dalet i forhold til sidste år grundet oprydning; vi har gennemgået samlingen for at sikre, at de materialer, vi tilbyder, er aktuelle i forhold til vores pædagogiske virkelighed. Udlånet fra informationssamlingen er faldet lidt i forhold til sidste skoleår og ligger på 1.364, hvilket følger den generelle tendens for de øvrige CFU'er. Til gengæld er udlånet fra udlånsamlingen, der i de seneste år har været dalende, mere end fordoblet i forhold til sidste år med 10.609 bookinger af i alt 40.697 materialer. At øge udlånet har været et fokuspunkt i det forløbne år og vil fortsætte i det kommende år.

CFU SOM MØDESTED

Christian Paulsen-Skolen bliver flittigt brugt som møde- og kursussted for både Skoleforeningen og dens institutioner samt eksterne mindretalsorganisationer. I 2018-2019 har der således været 443 møder, kurser og pædagogiske eftermiddag med i alt ca. 5735 deltagere.

Med afslutningen af dette skoleår er alle smartboards i vores mødelokaler blevet udskiftet og erstattet af mere fleksible løsninger, hvor man kan tilslutte eget device.

DEN INTERNATIONALE DIMENSION

CfU har i skoleåret 2017-2018 via en Erasmus+ ansøgning på vegne af 18 lærere fra 12 sydslesvigske skoler fået bevilliget 65.000 euro til professionel udvikling af engelsklærere og til styrkelse af regionalt lærernetværk i en to-sproget og flerkulturel hverdag. 8 engelsklærere fra 4.-6. kl. var afsted på et 14 dages kursus i Storbritannien eller Irland, og de resterende 10 lærere tager afsted i sommeren og efteråret 2019. Målene for opholdet er at tilegne sig nyeste metoder inden for faget engelsk, at få et engelsksprogligt boost, og at fremme forståelse i organisationen for engelsk som et supplement til den bilinguale skolegang. Lærerne skal etablere et netværk og integrere den internationale forståelse i det daglige arbejde, ligesom der vil være videndeling i fællesskoledistrikternes fagteam som del af den generelle implementering af de nye læreplaner. Som led i dette arbejde har vi afholdt kursus i den digitale og internationale samarbejdsplatform eTwinning.

FRA SKOLEBIBLIOTEK TIL PÆDAGOGISK LÆRINGSCENTER – TEAM PLC

Med inspiration fra ordningen om de pædagogiske læringscentre i Danmark er vi i gang med at udvikle en strategi for udvikling af vores skolebiblioteker til pædagogiske læringscentre, der sammen med de forskellige ressourcecentre skal udvikle og understøtte læringsrettede aktiviteter for brugere på dagtilbuds- og skoleområdet, vejlede og inspirere de pædagogiske medarbejdere og være med til at udvikle og facilitere organisationens og institutionens indsatsområder. Et Team PLC bestående af konsulentvikaren for PLC, lederen af CfU og en pædagogisk konsulent fra dagtilbud er nedsat og vil i samarbejde med forskellige aktører og med inddragelse af praksisfeltet udarbejde strategien.

PLC – ARRANGEMENTER OG KULTURTILBUD

Hvert år tilbydes skolerne gennem de pædagogiske læringscentre (PLC'er) en lang række kulturformidlingsarrangementer, i 2018-2019 var det:

- **Smart Parat Svar** er en landsdækkende holdquiz for 6. klasser, der har som formål at stimulere børns læselyst og nysgerrighed. Holdet fra Husby Danske Skole gik videre til den regionale runde i Region Syddanmark i Vejle, hvor de fik en flot andenplads.



- **Stormester i oplæsning** er en oplæsningskonkurrence for elever i 5. klasse. Dommerne havde svært ved at vælge mellem de stærke deltagere. Den dygtige vinder blev Mia fra Store Vi-Vanderup Danske Skole, der gik videre til finalen i Vejle.
- **LæseRaketten** er en bog der tilbydes gratis til alle elever i grundskolen. Dette års tema var Columbia, et land med oprindelige folk, store forskelle og en aktuell fredsproces.
- **BUSTER på farten:** For syvende år i træk kom BUSTER Filmfestival for Børn og Unge til Sydslesvig. I 2018-2019 blev BUSTER udvidet til også at omfatte dagtilbudsområdet. I dette skoleår deltog i alt 18 dagtilbud med 516 børn og 24 skoler med 2.251 elever i biografen i Flensborg, Husum, Rendsborg og Slesvig, hvor de kunne se filmene »Cirkeline«, »Coco og det vilde næsehorn«, »Den utrolige historie om den kæmpestore pære«, »Hassan og ramadanen« og »Nabospionen«. Buster på farten blev i 2018-2019 gennemført med velvillig støtte fra Sydbank Sønderjyllands Fond.

Som beskrevet sidste år har vi i samarbejde med Dansk Centralbibliotek udgivet tre illustrerede børnebøger til børn i alderen 4-14 år, der bidrager med vigtige fortællinger om Sydslesvig og det danske mindretal: *Silja min Silja*, skrevet af Inge Duelund Nielsen og illustreret af Birde Poulsen, *Midt mellem*, skrevet af Carsten Fink og illustreret af Ursula Seeberg og *Betyder det overhovedet noget?* skrevet og illustreret af Tove Krebs Lange. I forlængelse af udgivelsen har 10 danske skoler haft besøg af forfatterne og illustratorerne til forskellige workshops.

To skoler har endvidere haft besøg af den tyske forfatter Ursula Flacke omkring hendes bog »Der Goldene Palast«.

Derudover danner PLC'erne ramme omkring forskellige læse- og litteraturarrangementer:

- **Morgengry – Nordisk litteraturuge**, hvor der ved morgengry arrangeres højtlesning for eleverne.
- **Sommerbogen og vinterbogen**, der er Danmarks største læsekonkurrencer, hvor det handler om at læse og anmelde en masse bøger i løbet af sommerferien og vinterferien.
- **Orlaprisen**, der er de 7 til 12-åriges egen bogpris. Derfor er det børnene selv, der bestemmer, hvilke bøger der skal nomineres og i sidste ende modtage Orlaprisen.

STATISTIK – PLC'ERNE

Den 1. oktober 2017 skiftede vi sammen med DCB bibliotekssystem til det nyudviklede Cicero. Tallene – også udlån fra det tidligere system – er trukket ud af det nye systems statistikmodul og er på baggrund af forskellige fejlkilder i forbindelse med overførslen af materialer til det nye system ikke 100 % valide. Pga. datamæssige udfordringer måtte systemet fra den 8. november 2017 til ca. 20. februar 2018 køre på nødblus og med en del håndskrevne udlån, der ikke figurerer i statistikken. Dette afspejler sig i udlånstallene for 2017 og 2018.

Hvor det tidligere system DDElibra også medregnede materialefornyelser som udlån, tæller Cicero kun direkte udlån. Derfor vil udlånstallene fra 2017 være lidt lavere og ikke 100 % sammenlignelige med tallene fra 2015-2016.

I de foregående årsberetninger har de gennemsnitlige udlånstal været pr. elev/barn. Tallene er i år justeret med tilbagevirkende kraft, så gennemsnittallet nu baserer sig på det samlede antal aktive lånerne, da alle låneres udlån figurerer i det samlede udlånstal.

Kalenderår	2015	2016	2017	2018	Forandring
Antal udlån, alle skolebiblioteker	268.700	247.782	178.773	161.031	10 %



Ud over de her anførte tal for skolebibliotekernes udlån er der i 2018 er ligesom de foregående år blevet læst en række digitale tekster via abonnementer på blandt andet de to web-portaler frilæsning.dk og danske-dyr.dk.

MEDARBEJDERE OG SAMARBEJDSPARTNERE

Elke La Grange tiltrådte stillingen som pædagogisk konsulent for tysk efter Claudia Jans den 1.10.2018. Samme dag startede Anne Marie Jessen som kontorassistent efter Heike Ehlerts, der valgte at stoppe. Tak til Heike for din indsats for CfU. På grund af lykkelige omstændigheder tiltrådte Tilman Yngve Wappler den 1.12.2018 som vikar for Anne Marie.

Gabriele Fischer-Kosmol går på pension den 1.9.2019 efter 15 år som først skolebibliotekar ved CfU og siden konsulent for PLC og samlet set 25 år i Skoleforeningen. Det er Gabriele, der har udviklet og tegnet det skolebiblioteksvæsen vi har i dag, og hun har gennem alle årene ydet en kæmpe, inspirerende og engageret indsats. Gabriele har altid set sig selv som »alle skolebibliotekarers klasselærer«, og skolebibliotekarerne har altid kunnet regne med hendes store og hurtige hjælp og sparring. Der skal lyde en stor tak til Gabriele, der ønskes alt mulig held og lykke fremover. Gitte Enke, A. P. Møller Skolen, har fra den 1.2.2019 vikarieret for Gabriele som konsulent for PLC og vil fortsætte med dette til 1.2.2019, så vi kan sikre den fortsatte kontinuitet og udvikling på området.

Den 1.3.2019 blev pædagogisk konsulent Sisse Kjær Larsen fra dagtilbud CfU's nye samarbejdspartner i efter Solveig Bendsdorff. Som del af strategien omkring Center for Pædagogik og fælles koordinerende indsatser for dagtilbuds- og skoleområdet på tværs af afdelingerne er også pædagogisk konsulent fra PPR, Sabine Ehlert-Pejtersen, blevet tilknyttet teamet omkring CfU.

Alle på CfU byder vores nye kolleger velkomne og ser frem til et godt samarbejde.

PÆDAGOGISK PSYKOLOGISK RÅDGIVNING (PPR)

PPR rådgiver og vejleder dagtilbud, skoler og forældre om psykologiske og pædagogiske forhold.

PERSONALE

Nyansættelser:

PPR har i løbet af skoleåret 2018/2019 kunnet sige velkommen til en ny medarbejder i PPR-teamet:

Pr. 15. maj 2019 startede Matthias Peter Johannsen ved PPR og varetager opgaverne som skolepædagog og skolesocialarbejder på Ejderskolen og Vestermølle Danske Skole.

Praktik

PPR mener, at det er vigtigt, at stille praktikpladser til rådighed for studerende til gavn for såvel den studerende som også for arbejdspladsen.

Dette år havde vi glæde af psykologi-studerende Jule Carstens, som var i praktikforløb på PPR fra den 20.08.2018 til den 19.10.2018 og psykologi-studerende Filo Ullrich fra den 06.03.2019 til den 29.03.2019.

INKLUSION

Skoleforeningen har fortsat fokus på inklusion og arbejder målrettet for at styrke og fremme fællesskaber og det gode læringsmiljø for alle børn i alle institutioner.



På dagtilbudsområdet har der siden marts 2017 været en ekstra mulighed for at for at få bevilget ekstra ressourcer og støtte, når der er brug for et andet inkluderende blik/ perspektiv eller andre redskaber, der kan støtte/ udvikle en særlig indsats i et børnefællesskab.

I skoleåret 2018- 2019 er der indgået 20 ansøgninger fra 15 daginstitutioner, og der blev bevilget 955 timer til indsatser.

På skoleområdet støtter de nu 10 skolepædagoger for elever 1. – 4. klasse op om den inkluderende indsats. Skolepædagogerne er med til at sikre en systemstøtte og inddragelse af de ressourcer, der kan styrke inklusionen og fremme et godt læringsmiljø. Skolepædagogerne deltager løbende i fællesmøder på PPR, som er med til at sikre den faglige sparring, opkvalificering og udvikling af området.

PPR råder også over et korps af trivselstrænere, som fremmer fællesskaber og er med til at støtte op om og sikre et godt læringsmiljø. I 2018- 2019 blev der gennemført 8 tiltag, hvor trivselstrænerne deltog i indsatser på skolerne.

Charlotte Hoffmann-Liedl, skolepædagog i Husum distrikt, varetager opgaven som koordinator for trivselstiltagene.

Derudover er der ved Skoleforeningen nu ansat 4 skolesocialarbejdere i distrikterne Nordfrisland, Slesvig-Flensburg og Kreis Rendsborg – Egernførde. I Flensburg varetages skolesocialarbejdet på de danske skoler af ansatte under Flensburg By.

SPECIALUNDERVISNING

I skoleåret 2018/19 blev der henvist til specialundervisning i et eller flere af fagene dansk, tysk og matematik. Skoleforeningens bevilling til specialundervisning var 343 timer ugentligt.

BØRN MED BEHOV FOR SPECIALPÆDAGOGISK STØTTE

Ud over den specialpædagogiske bistand til elever med læse-stave-vanskeligheder og behov for specialundervisning yder PPR rådgivning og vejledning til børn og unge med behov for specialpædagogisk støtte inden for områderne generelle indlæringsvanskeligheder, omfattende indlæringsvanskeligheder, autisme, sproglig udvikling og social-emotionel udvikling.

I den sammenhæng arbejder PPR tæt sammen med undervisningsministeriet i Kiel omkring anerkendelse af specialpædagogiske støttebehov.

I den forbindelse har PPR haft et tæt samarbejde med Susanne Kraus, som udsendt fra ministeriet i Kiel. Susanne Kraus har valgt at gå på pension med slutningen af dette skoleår. Vi siger Susanne Kraus tak for et godt, dygtigt og professionelt arbejde og samarbejde.

PPR samarbejder med Landesförderzentren for områderne hørelse, syn og fysisk-motorisk udvikling, I løbet af skoleåret har PPR fortsat opbygget og etableret strukturer og gode samarbejdsrelationer med medarbejderne på centrene.



STATISTIK

PPR modtog i skoleåret 2018 - 2019 i alt 518 indstillinger på skoleområdet og 93 indstillinger på dagtilbudsområdet, i alt 611 indstillinger.

Aktivitetsniveau på skoleområdet:

Skoleår	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Nyindstillinger	222	186	199	238	279
heraf med vanskeligheder i hovedfagene dansk-tysk-matematik	114	92	118	133	142
heraf med adfærdsvanskeligheder	23	15	17	16	16
heraf med indlærings-og adfærdsvanskeligheder	15	15	15	27	26
heraf forældrehenvendelser	60	58	51	60	85
Kontrolundersøgelser	269	209	221	271	239
Indstillinger i alt	491	395	420	509	518

Aktivitetsniveau på dagtilbudsområdet:

Skoleår	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Indstillinger	97	35	54	69	93
heraf skolemodenhedsundersøgelser	42	12	12	22	24
heraf med adfærdsvanskeligheder	17	19	21	30	33
heraf grundet andre årsager	6	5	18	13	27
heraf afklaring af forudsætninger	41	19	18	23	34

ELEVER MED SPECIALPÆDAGOGISKE BEHOV.

LÆRINGSGRUPPER OG INKLUDEREDE ELEVER I DEN ALMENE UNDERVISNING

Skoleforeningens inklusionspolitik afspejles i statistikken for antallet af elever i læringsgrupper og antallet af elever, der er inkluderet i den almene undervisning på grund- og fællesskolerne.

I skoleåret 2018/19 omfattede undervisningen af elever med generelle og omfattende indlæringsvanskeligheder 154 elever fordelt på 9 skoler med læringsgrupper og på i alt 36 grund- og fællesskoler, her inkluderet i det almene forløb med status af som elever med støttebehov inden for området generelle indlæringsvanskeligheder og omfattende indlæringsvanskeligheder.



STATISTIK SKOLEÅRET 2018/19		
Elever med specialpædagogisk behov inden for områderne generelle og omfattende indlæringsvanskeligheder		
Skole	Antal elever	Antal klasser
Jørgensby-Skolen	42	5
Gustav Johannsen-Skolen	23	3
Ejderskolen	6	1
Gottorp-Skolen	16	2
Husum Danske Skole	23	3
Jes Kruse-Skolen	10	1
Læk Danske Skole	19	2
Sønder Brarup Danske Skole	8	1
Ladelund Ungdomsskole	7	1
I alt i læringsgrupper	154	
I alt grund- og fællesskoler, hvor eleverne inkluderes med egen elevplan.	152	36
Elever i alt	306	

PPR yder rådgivning og vejledning til skolerne i forbindelse med undervisnings- og elevplaner, inklusionstiltag og udvikling af læringsmiljøer.

LÆRINGSGRUPPER

Der har i skoleåret 2018– 2019 igen været afholdt fælles arrangementer for elever i læringsgrupperne:

- 7. klasserne: Dykning/klatrung i Klettergarten i Eckernförde
- 8. klasserne: Kanotur på Trenen
- 9. klasserne: Startklar, 3 dages arrangement med erhvervsvejledning

Der gives tilskud til disse arrangementer både fra Skoleforeningen og fra det offentlige (Flensborg by og kredsene).

KURSER OG PÆDAGOGISKE EFTERMIDDAGE

PPR har i skoleåret 2018- 2019 afholdt kurser inden for temaerne Læsesklub crash-kursus, Læsetemadag, Læseprogrammet Front Read, Facilitering af møder samt pædagogiske eftermiddage og møder med emnerne Nachteilsausgleich, Autisme, Karaktergivning for elever med generelle og omfattende indlæringsvanskeligheder, Arbejdstidstilrettelæggelse for skolepædagoger.



ANDET

Desuden er PPR's medarbejdere aktive i forskellige sammenhænge, f.eks. læreplaner, læseindsatser, fællesevalueringer, udvalgs- og udviklingsarbejde, deltagelse i pilotprojekter, ressourcecentre, forældremøder, videreuddannelse m.v.

PPR vedligeholder og udbygger desuden netværk og samarbejde med både danske og tyske samarbejdspartnere.

REJSEKONTORET

Et skolevæsen, som driver danske skoler uden for Danmark og hvor 5500 børn og unge til dagligt lever og lærer på dansk, er afhængigt af, at det danske ikke kun findes på tavlen, men er en aktiv og nærværende del af elevernes liv og bevidsthed.

På Rejsekontoret arbejdes der dagligt på at realisere sydslesvigske børns og unges levende kontakt til Danmark igennem ferieophold hos værter eller på sommerlejr i sommerferien, lejrskoleophold i skoletiden, elevudveksling, efterskoleophold eller via 10. klasses elever fra Danmark som tilbringer 1 skoleår i en sydslesvigsk 10. klasse. Samtidig fungerer Rejsekontoret også som "pædagogisk turistkontor", hvor skoler fra Danmark henvender sig, når der f.eks. planlægges klasseskift til Sydslesvig, når der søges "pennevenner", ligesom Rejsekontoret i kraft af sit enormt store netværk til familier i Danmark, kan være behjælpelig med mange forskellige ting, når det handler om at skabe kontakter over grænsen. Også efterskolerådgivningen spiller en stor rolle på Rejsekontoret og bliver brugt flittigt af elever og forældre, der overvejer efterskoleophold.

Feriebørn

I 2019 har "Sydslesvigske Børns Ferierejser" kunnet fejre 100-års fødselsdag. Mange titusinde børn har i løbet af de sidste 100 år været på ferie hos familier overalt i Danmark, hvor de har fået dansk sprog og kultur med hjem, hvilket for rigtig mange har været absolut prægende for deres identitet og tilhørsforhold til Danmark. I anledning af jubilæet har Rejsekontoret sammen med Fokus-Redaktøren samlet historier og anekdoter fra de sidste 100 år i en flot 4-siders jubilæumsavis.

Desuden arrangerede Rejsekontoret sammen med de unge fra "Sydslesvig-Crew" en stor happening på friluftsmødet i Flensborg i forbindelse med årsmøderne den 26. maj 2019. På jorden foran scenen var der optegnet et stort Danmarkskort, og i løbet af ShuBiDuas sang "Danmark" blev alle gæster på årsmødet, som tidligere har været ferie børn (og det er nu engang MANGE her i Sydslesvig) om at stille sig ind på Danmarkskortet dér, hvor de har været ferie børn. Desværre var vejrguderne ikke med os denne dag, og årsmødet var tyndt besøgt. Det blev dog stadig til en del folk, der placerede sig på kortet. Lørdag den 31. august 2019 afholdtes en stor jubilæumsfest på Ungdomskollegiet, hvor vi sammen fejrede 100 år med ferie børn. Nu tager vi hul på et nyt århundrede og et nyt kapitel i ferie børns arbejde. Grænseforeningen ønsker at trække sig ud af ferie børns arbejde – men i Skoleforeningen fortsætter vi på de nye betingelser. Det moderne kulturmøde mellem Danmark og Sydslesvig er et gensidigt møde, hvor begge parter bidrager og involverer sig.

Trods jubilæum; I sommersæsonen 2019 har Rejsekontorets mapper ikke ligefrem bugnet med hverken ferie børn eller ferieværter. I alt blev knap 70 ferie børn fra Danmark og Sydslesvig i år sendt afsted til hhv. ferieværter i Danmark og Sydslesvig. Heraf rejste ca. 30 med Rejsekontorets fælles busser og resten ordnede kørslen privat.



Sommerferielejre

Til gengæld har der været stor søgning til Rejsekontorets to sommerlejre på Vesterled. Faktisk var der 160 ansøgninger til 106 sommerlejrpladser, og af denne grund besluttede Rejsekontoret at oprette en 3. lejr med 40 pladser på Sydslesvighjemmet Rendbjerg, Skoleforeningens lejrskole beliggende nær Broager, ved Flensborg fjord. Denne tog eleverne heldigvis rigtig godt imod, og alle pladser blev fyldt op. Der er mange konkurrerende og attraktive tilbud for børn i sommerferien, og det er derfor positivt at Skoleforeningens børn og unge fortsat søger foreningens egne tilbud – det er et tegn på at lejrskolernes personale og de pædagogiske sommerlejrteams gør et rigtig godt stykke arbejde.

Elevudveksling

Efterårets "Elevudveksling" i uge 45-47 viste tydeligt, hvor mødeformerne er på vej hen: I stedet for at være værtsfamilier for et sydslesvigsk barn i sommerferien, rykker interessen for "kultur- og sprogmodet" helt tydeligt ind i en skole-kontekst og væk fra en fritidskontekst. Hvor der ikke er mange familier i Danmark, der tilmelder sig som værtsfamilier i sommerferien, er antallet af tilmeldinger til elevudvekslingen i uge 45-47 steget støt i løbet af de sidste år. Desværre overstiger antallet af tilmeldinger fra Danmark antallet af tilmeldinger fra Sydslesvig, således at en del elever fra Danmark i efteråret 2018 fik afslag. Interessen for Sydslesvig er stor blandt skolelærere i Danmark. Især tysk- og historielærerne har for længst gennemskuet, at et møde i børnehøjde med Sydslesvig kan levendegøre og skabe relevans omkring mange af de ting, de forsøger at lære eleverne til dagligt.

Frivillig 10. klasse i Sydslesvig

3 elever fra Danmark bor nu i Sydslesvig og tager deres frivillige 10. klasse i skoleåret 2019-20. Det er lykket Rejsekontoret at finde værtsfamilier til 2 af eleverne. George fra Egtved skal bo hos en værtsfamilie i Rendsborg og Erik fra Viborg hos en familie i Slesvig. Begge drenge skal gå på A.P. Møller-Skolen. Mathilde fra Skørping skal bo hos en værtsfamilie i Jaruplund og gå på Gustav Johannsen-Skolen. Vi ønsker alle elever fra Danmark og deres nye klassekammerater et fantastisk skoleår sammen. Tak til værtsfamilierne og alle medarbejdere i institutionerne, som har hjulpet med at finde disse værtsfamilier.

Efterskoleophold

Der er ingen tvivl: Det allerstærkeste møde med dansk sprog og kultur får vores elever igennem et efterskoleophold. Rejsekontoret har et meget givende og tæt samarbejde med efterskoleforeningen, for også efterskolerne har for længst luret, at de unge sydslesvigere er interessante at have i elev-flokken. I projektet "Mindretal på efterskole" finansieret af projektmidler, arbejder Rejsekontoret sammen med Efterskoleforeningen og Grænsforeningen på at så mange elever som muligt årligt i løbet af 7., 8., 9. og 10. klasse stifter bekendtskab med efterskole-livet. Enten i kraft af 24-timers prøveophold, 14-dages ophold eller på et "rigtigt efterskoleophold" på et helt skoleår. I skoleåret 2018-19 har alle 7. klasses elever været på 24-timers ophold på efterskole i det syd- og sønderjyske og en del elever har i 8. eller 9. klasse været på 14-dages ophold.

UngGenforening uge 20, 2020

100-året for grænsedragningen (1920-2020) venter lige rundt om hjørnet og Skoleforeningens, Grænsforeningens og Sydslesvigs Danske Ungdomsforeninger fælles projekt "UngGenforening uge 20, 2020" er allerede i fuld gang med planlægningen. Projektet går ud på, at alle 5500 børn og unge fra Sydslesvig og deres lærere og pædagoger i uge 20, 2020 er på besøg hos venskabskoler i Danmark. En slags "Genforening" i pædagogisk regi. DSB, som allerede i 1919 støttede Sydslesvigiske Børns Ferierejser med postdamperen "Ægir" og særtog på skinnerne, støtter også i 2020 projektet og transporterer alle børnene frem og tilbage på deres rejser i uge 20. Den 1. maj startede Kirsten Suhr Skovse som Eventkoordinator på projektet, og hun er allerede i gang med arbejdet. Kirsten vil hjælpe institutionerne



– både i Sydslesvig og Danmark – med at få tilrettelagt deres møde i uge 20, 2020 på en sådan måde at det bliver en god og givende oplevelse for alle.



IT I SKOLEFORENINGEN

IT-kontoret omfatter midlertidig 17 fastansatte medarbejdere, der er ansvarlig for at IT understøtter alle Skoleforeningens medarbejdere i at løse deres daglige opgaver. Kontoret byder på brugersupport og vejledning ved tekniske problemer og understøtter, når der skal findes IT redskaber for at løse nye opgaver.

SIKKERHED

Det voksende antal opgaver med kravene til datasikkerhed og dokumentation på informationsområdet har givet anledning til at oprette stillingen IT-sikkerhedsansvarlig. Denne stilling vil fremover være bindeled mellem Skoleforeningen og vores eksterne datasikkerhedsrepræsentant såsom implementere et informations sikkerheds management system, der sørger for, at alle informationer, der ligger hos Skoleforeningen er dokumenteret og sikret mod uvedkommende adgang.

SERVICE

Når der er brug for hjælp med IT-udstyr eller programmer er der forskellige muligheder for at kontakte IT-kontoret. Man vælger mellem SOS (webbaseret support) eller 555 (telefonisk support). SOS bliver også brugt internt på kontoret for at dokumentere serviceanmodninger og for at kunne sende opgaven til en kollega. Desuden vokser videns databasen, som også kan bruges til selvhjælp på denne måde dagligt. Vi udvikler ligeledes forskellige vejledninger til videns databasen, så brugerne kan finde frem til hjælp, også når der engang ikke er nogen der tager telefonen.

Projekter

Et fælles redskab til at samarbejde mellem lærer og elev såsom en fælles platform til at samarbejde Skoleforeningens medarbejdere imellem på en datasikkerhedskonform måde er de to store projekter vi har gang i i de sidste måneder.

Som undervisningsplatform er der valgt Office 365 teams som grundlag. Dette bliver konfigureret automatisk ud fra vores centrale databeholdning således, at der er teams til de enkelte klasser på skolerne, der indeholder de respektive elever og lærere, som skal kunne dele undervisningsmateriale.

SharePoint er blevet introduceret til en stor del af medarbejderne og bliver brugt flittig. Adgang til Exchange mail er tildelt til alle medarbejdere. Vi er godt på vej til at omsætte Skoleforeningens IT kommunikationsstrategi. Det næste store mål er at gøre SharePoint sikkert tilgængeligt til alle medarbejdere også uden for Skoleforeningens domæne, sådan at også alle lærere kan bruge dette system effektivt.

Udvikling

Flere informationer der skal forarbejdes automatisk betinger også flere systemer, hhv. mere integrerede systemer der forarbejder disse data. For at kunne løse denne opgave mere fleksibelt har Skoleforeningen fastansat en Software udvikler mere. Udviklingsprojekterne sørger for, at data bliver delt mellem de forskellige systemer og ikke skal indtastes flere gange. Ligeledes sørges der for validering af data, så datakvaliteten vokser og dobbeltarbejde pga. korrektur imødegås.



TEKNISK AFDELING

Teknisk Afdeling udvikler, planlægger, koordinerer og udfører anlægs-, moderniserings- og istandsættelsesopgaver på Skoleforeningens bygninger og grunde.

Desuden står Teknisk Afdeling for kørselsområdet og varetager arbejdsgiverfunktionen i forhold til det tekniske personale. Større arbejdsområder er ligeledes Skoleforeningens energiforsyning, forsikringer, eftersyn og hygiene.

Bygningsmassen, der skal vedligeholdes omfatter alle institutioner og øvrige bygninger i Sydslesvig og lejrskolerne i Danmark.

STØRRE ANLÆGSOPGAVER

For at kunne omsætte skoleloven og omstrukturere hoved-, real- og gymnasieskoler til fællesskoler, har det været nødvendigt at etablere nye lokaler ved alle skoler med overbygning. Denne omstrukturering har været en stor udfordring for Teknisk Afdeling, der igennem flere år har brugt mange mandskabstimer på at udvikle og lede de mange store anlægsopgaver i forbindelse med udbygning til fællesskoler og heldagskoler i Sydslesvig. I denne omstrukturering af alle vores skoler er vi i gang med den sidste del, nemlig ombygningen af Gustav Johannsen-Skolen.

Gustav Johannsen-Skolen

Udvidelsen og ombygningsprojektet er afsluttet. Vi fortsætter med de øvrige saneringer som skal foretages på skolen.

Duborg-Skolen

Vi har afsluttet sanering og modernisering af Kjær & Richter bygningen og overbygningen af sportshallen. Lokalerne er blevet taget i brug. Nu er vi i gang med sanering af Dahl-bygningen. Fællesskoleeleverne er stadigvæk udstationeret.

Sild koncept

Skolebyggeriet er gået i gang med 1. byggeafsnit. Parallelt udarbejdes en projektering til 2. byggeafsnit i henhold til modernisering/sanering og 3. byggeafsnit, som indebærer etablering af førskolegruppen og ombygning af tagetagen til to lejligheder til vikarpersonale.

Vimmersbøl

Tagmoderniseringen på hele bygningen er afsluttet. Projektet i skolefløjen er i omsætning. Sidebygningen (pavillonen) bliver færdig i oktober 2019 (2 klasser og sløjdløkkale). Dagtilbudsområdet er i ny projektering pga. et udvidelsesforslag fra myndighederne. Inklusionstiltaget er indgået i den videre projektering.

Hanved Danske Skole

Skolen udvides med to klasser. Grundet licitationsresultater (prisstigning og manglende håndværkere) kan projektet ikke starte som planlagt. Alligevel prøver vi på at afslutte projektet i 2020.



Tarp Børnehave og Trene-Skolen

For at etablere en helt ny børnehave og en helt ny skole på en fælles matrikel med de nødvendige udvidelsesmuligheder (Trenens Børneunivers), er der blevet købt en grund på 2,5 ha i Schellenpark i Tarp. Her står man for en færdig etablering af F-/B-Plan og en overdragelse af grunden til Skoleforeningen. I 2019 fortsætter vi med opsætningen af en masterplan.

ETABLERING AF VUGGESTUER

Lyksborg Børnehave

Projektering for en aldersintegreret gruppe samt vuggestue (i den forhenværende pedelbolig) er sat i gang og er nu i detaljeplanlægning.

Satrup Daginstitution (Hostrup Børnehave)

Projektet Satrup Daginstitution og forsamlingslokale er tæt på at være afsluttet og tages i brug i september 2019. Sideløbende er regn- og spildevandssystemet blevet fornyet samt udearealerne med parkeringspladser for skolen er blevet etableret.

Husum Børnehave

Vi er i gang med at etablere en intern løsning for en udegruppe i Hatsted Forsamlingshus. Endvidere er vi i gang med at opstarte en planlægningsfase for en udvidelse af børnehaven i Klaus Groth-Str.

Tarup Børnehave

Vi er i gang med at etablere en ny gruppe i tagetagen.

Der er gang i flere undersøgelser og forplanlægninger omkring etablering af vuggestuer og udvidelse af børnehaver i Tarp Børnehave, Husum Børnehave, Store Vi-Vanderup Børnehave, Slesvig og Flensborg by.

I 2018/2019 kunne vi med hjælp af et omfangsrigt saneringsprogram fra landet starte saneringer i følgende børnehaver:

Fjordvejens Børnehave, Jørgensby Børnehave, Skovgades Børnehave, Vesterallé Børnehave, Nystadens Vuggestue, Ingridhjemmet, Læk Børnehave, Drage Børnehave, Garding Børnehave og Tønning Børnehave.

MYNDIGHEDSKRAV – BRANDSIKRING OG TEKNISKE INSTALLATIONER

Teknisk Afdeling er i gang med at forbedre de sikkerhedsmæssige forhold på følgende institutioner: Harreslev Danske Skole, Kobbemølle Danske Skole, Sild Danske Skole, Store Vi-Vanderup Danske Skole, Ungdomskollegiet, Jens Jessen-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg, Jes Kruse-Skolen i Egerførde og Ejderskolen i Rendsborg.

MILJØ OG ENERGI

Teknisk Afdeling prøver løbende at forbedre energiforbruget på alle områder. Alle moderniseringer forholder sig til ENEV (Energiesparverordning). Vi arbejder endvidere på muligheder for at etablere KWK-anlæg (Kraft-Wärme-Kopplung) og udvide vores biogastilslutninger, ligesom vi arbejder på at nedsætte vores CO2 forbrug og resurseforbrug i det hele taget.

Her kan nævnes, at vi har installeret varmepumper i Satrup Daginstitution, Sild Børnehave, tjenesteboligerne på Sild, Nibøl Børnehave og Nibøl Danske Skole. Ud over det, fortsætter vi step by step med at modernisere alle varme anlæg.



SALG AF BYGNINGER

Følgende bygninger står indtil videre til salg:

- Børnehavelederboligen i List
- Børnehaven i List
- Resterende grundstykke / sportspladsen Rickerter Weg
- Hostrup Børnehave

UDSATTE ANLÆGSOPGAVER OG NYE ANSØGNINGER

Der er blevet søgt om anlægsopgaver som vi har været nødt til at udsætte. Projekterne bliver vurderet.

På daginstitutionsområdet har følgende institutioner søgt:

Fjordvejens Børnehave (etablering af grupperum), Humtrup Børnehave (oprettelse af vuggestue), Husby Børnehave (udvidelse med vuggestue), Husum Børnehave (udvidelse), Lyksborg Børnehave (nybygning af daginstitution), Læk Børnehave (udvidelse), Medelby (nybygning af daginstitution), Risum Børnehave (udvidelse vuggestue), Store Vi –Vanderup Børnehave (udvidelse), Sørup Børnehave (etablering af vuggestue), Tarp Børnehave (nybygning), Ørsted Børnehave (nybygning ved Treja Danske Skole).

På skoleområdet har følgende institutioner søgt:

Harreslev Danske Skole (udvidelse med ny indkørsel), Jaruplund Danske Skole (udvidelse), Jørgensby-Skolen (udvidelse af biblioteket til læringscenter), Jernved Danske Skole (udvidelse), Jes Kruse-Skolen (tilbygning, renovering og sportshal), Medelby Danske Skole (tilbygning af pæd. servicecenter), Oksevejens Skole (SFO), Nibøl Danske Skole (ombygning/udvidelse), Risum Skole / Risum Schölj (udvidelse), Skovlund-Valsbøl Danske Skole (SFO), Store Vi-Vanderup Danske Skole (udvidelse), Trene-Skolen (nybygning af Trenens Børneunivers), Uffe-Skolen (udvidelse).



SKOLEFORENINGENS ØKONOMI

REGNSKABSTAL FOR FINANSÅRET 2018

2018 har været et svært år for os, hvilket kan aflæses i årsregnskabet, som udviser et underskud på 1.470 t€.

Underskuddet var forudset og har først og fremmest sin baggrund i, at vore udgifter på flere områder stiger hurtigere end vore indtægter. Dette gælder særligt skoleområdet, hvor indtægterne samlet set steg med ca. 0,5 %, mens fx lønninger steg med 1,8 % på trods af påbegyndte besparelser. Også lønudgifterne til teknisk-administrativt personale stiger hurtigere pga. de nye overenskomster på TVÖD. Endelig koster den øgede digitalisering mere i såvel løn som indkøb. IT-området vil de kommende år vokse yderligere, dog med et vist tilskud i form af de såkaldte DigitalPakt-midler. På dagtilbudsområdet er udgifterne også steget, fx med ca. 1,6 mio. euro til løn. Dette skyldes jo den øgede aktivitet, hvor vi arbejder hårdt på at efterkomme den store efterspørgsel til de mindste børn. Men tilskuddene og forældrebetalingen er samtidigt steget med over 2,4 mio. euro, så trods øget aktivitet er dagtilbudsområdet ikke en del af forklaringen på underskuddet.

Årets resultat er dog bedre end forventet, idet vi i året har modtaget en række ekstrabevillinger fra amter og kommuner til daginstitutionsområdet. Hertil kommer, at der ultimo året er opnået ekstraordinære tilskud til en række anlægsprojekter.

Samlet er vores tilskud forøget med 2.763 t€, hvoraf 2.093 t€ kan henføres til daginstitutionsområdet. Hertil kommer en stigende forældrebetaling fra det øgede antal børn, som er steget med 88 i forhold til 2017, svarende til en vækst på 3,7%. Investeringen i dette område er baseret i målsætningen om på sigt at kunne tilbyde en daginstitution til en hel årgang, hvilket vil bidrage til at sikre et dansksproget tilbud til de yngste børn, og vil på sigt være medvirkende til at sikre et stabilt optag i skolerne.

Aktiviteten på skole- og gymnasieområdet er vigende og falder samlet med 68 elever, hvilket er det laveste niveau siden 2012. Faldet vurderes at være udtryk for et almindeligt elevudsving mellem store og små årgange og kan dermed ikke tages som udtryk for en generelt faldende elevsøgning til de danske skoler.

Der er i året gennemført besparelser på skole- og gymnasieområdet, hvilket er baggrunden for, at antal årsværk er reduceret med 20 årsværk på skoleområdet og 4,63 årsværk på gymnasieområdet.

Årets resultat er påvirket positivt ved frigivelsen af et lån til landet Slesvig-Holsten. Lånet har nået en alder på 25 år og bliver derfor frigivet fra panthæftelsen. Dette betyder, at vi har en indtægt på 379 t€ i resultatopgørelsen.

Vi har i 2018 gennemført samlede investeringer for i alt 11.855 t€ og havde ved årsafslutningen igangværende byggeprojekter for 18.151 t€, hvor især Duborg-Skolen, Gustav Johansen-Skolen og Satrup Daginstitution udgør en væsentlig andel heraf.

Tilskudssituation på skoleområdet har været stabilt i de senere år – men med en stabil lav fremskrivning. Med de seneste overenskomster på alle vores overenskomstområder er det for alvor slået igennem, at tilskuddene ikke kunne følge med udgiftsudviklingen. Det overraskende høje tilskud fra Danmark, som er



meldt ud for 2019, hjælper, men for at nå balance er vi fortsat nødt til at skære ned på lærere og gymnasielærere, en samlet nedskæring på 10-12% på lærersiden og ca. 15% på gymnasielærersiden.

Fra Slesvig-Holstens side går vi ind i sidste år med overgangsftaler, og vi tør godt forvente højere stigningstakter fremover – altså fra 2020. Delstaten investerer i uddannelse, og det vil fra 2020 også komme os til gode. Hvor vi de senere år har haft stigninger på 0,5%, forventer vi fra 2020 årlige stigninger på snarere 2%.

På dagtilbudsområdet har vi været igennem nogle år med udvidelse af kapaciteten – med deraf følgende højere udgifter. Nye tilskud fra kredse og kommuner, samt højere brugerbetaling har indtil nu i grove træk dækket hele denne udvidelse. Sådant kan det ikke forventes at fortsætte, men vi er nødt til at udvide kapaciteten, når vi ser, at vi pt. har ventelister på op mod 300 børn. Vi må regne med, at vi de kommende år har brug for yderligere mindst 5 mio. dkr. for hver 100 børn vi udvider med – op til en forventet maksimal kapacitet på ca. 1.000 vuggestuepladser og 2.000 børnehavepladser. Dette svarer til, at den typiske sydslesvigårgang på mellem 500 og 600 børn starter to år tidligere – der ligger i dette altså ingen ekspansion af mindretallet, blot en servicering af det eksisterende. I forhold til 2018 ville det betyde ca. 500 vuggestuepladser mere og altså et forøget tilskudsbehov på ca. 25 mio. dkr.

Det var forventet, at udgifterne ville stige hurtigere end indtægterne i 2018 – således at et stort underskud var forventeligt. Der blev vedtaget et budget med indbyggede besparelser i form af reduktioner i antal lærerstillinger og gymnasielærerstillinger. De to områder var blandt de punkter, som revisionen så store sparepotentialer i.

Takket være en overgangsoverenskomst med lærerne, har vi fået lidt mere undervisningstid (knap en lektion ugentligt) – der muliggjorde en væsentlig del af den annoncerede personalenedskæring. Det viste sig, at overenskomsterne i Danmark for disse to områder gav væsentligt højere lønstigninger end forventet, så tidligere fremsatte udsagn om at de skolerelaterede lønområder udvikler sig langt hurtigere end de skolerelaterede indtægter må fortsat understreges.

Udgifterne til vuggestueområdet er også steget – men indtægterne i nogenlunde samme takt.

IT-udgifterne er realiseret meget højere end forventet. Dels sker der en stigende digitalisering såvel centralt som på institutionerne, og dels har vi været nødt til at bruge eksterne, dyre konsulenter til nogle nødvendige opgaver.

Vedligeholdelsesområdet leverede et par overraskelser sidst på året. Byggebranchen er rødguldende i Tyskland, så vi oplever hele tiden fordyrelser af projekter og drift – også på dette område måtte vi gå over budget.



DANSK VOKSENUNDERVISNING I SYDSLESVIG

ved konst. sekretær Karina Holm Weiß

Dansk Voksenundervisning er det centrale sted i Sydslesvig, der tilbyder undervisning til voksne inden for et bredt spektrum af fag og emner. Voksenundervisningens øverste organ er Repræsentantskabet, der består af 35 delegerede fra et stort antal danske organisationer og institutioner i Sydslesvig og de hermed samarbejdende frisere. Repræsentantskabet vælger et nævn på syv medlemmer for et år ad gangen. Voksenundervisningsnævnet fungerer som forretningsudvalg for Repræsentantskabet.

Nævnets formand er Erik Andresen (Danmarks Lærerforening i Sydslesvig), næstformand er Jens M. Henriksen (Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e.V.).

De øvrige nævnsmedlemmer er Blide Kürstein Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder), Maike Lohse (Sydslesvigsk Forening e.V.), Kerstin Meinert (Sydslesvigsk Forening for Ejdersted amt) og Lorentz Korsgaard (Dansk Kirke i Sydslesvig).

Sæson 2018-2019

Et omfattende udvalg af kurser inden for emnegrupperne sprog & litteratur, kunst/kultur & musik, motion & bevægelse, håndarbejde/håndværk & kreativitet tiltrak et stort antal deltagere fordelt over hele Sydslesvig. I sæsonen 2018-2019 blev der udbudt i alt 348 kurser med 7.259 lektioner. 3.862 kursister deltog i aktiviteterne; gennemsnitsligt er det cirka 11 personer per kursus.

De 348 kurser er fordelt med 186 kurser i Flensborg, 33 kurser i Nordfrisland, 56 kurser i Rendsborg-Egernførde og 73 kurser i Slesvig-Flensborg.

Dansk kurser udgør som altid den største del med 230 kurser, hvilket svarer til 66 % af alle udbudte kurser. Derudover er der mange kurser på området "Motion & Bevægelse" og "Håndarbejde/håndværk & kreativitet".

Kursusvirksomheden blev i budgetåret 2018 støttet med godt 83.000,00 euro i offentlige tilskud - svarende til cirka 22,7 % af de samlede udgifter til Voksenundervisningen.

Statistik 2018-2019		
Emne	Kurser	Deltagere
Dansk sprog	230	2.350
Dansk litteratur	4	39
Frisisk	6	59
Øvrige sprog	8	67
Motion & bevægelse	56	686
Håndarbejde/håndværk & kreativitet	27	236
Kunst & kultur	5	200
Musik, kor & orkester	7	135
Aktive pensionister	4	80
Andet	1	10
I alt	348	3.862



	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Kurser	423	393	393	317	348
Deltagere	4.470	4.361	4.276	3.474	3.862

Familiesprogkurserne

Familiesprogkurserne er et samarbejde mellem Sydslesvigsk Forening og Dansk Skoleforening for Sydslesvig. De har etableret sig som en fast bestanddel af Voksenundervisningens udbud i Sydslesvig. Kurserne afholdes fire gange om året og består af intensiv sprogundervisning for familier fra mindretallet. Der er undervisning både for begyndere og øvede samt årstidsrelaterede workshops, hvor forældre og børn lærer med og af hinanden om dansk sprog og kultur. Der er blevet afholdt fire sprogkurser i denne sæson.

Afslutningsarrangement for sæsonen 2018-2019

Voksenundervisningen afsluttede sæsonen 2018-2019 med en udflugt til Kappel. 35 kursister, undervisere og aktive inden for Voksenundervisningen deltog i arrangementet, der blev afholdt den 14. maj 2019. Arrangementet startede med en guidet byvandring, og dagen sluttede med fælles spisning på Raddampfer Schlei Princess.

Årsmøde

Den 26. maj 2019 præsenterede Voksenundervisningen sine aktiviteter ved årsmødet i Flensborg. Årsmødedeltagerne kunne orientere sig om Voksenundervisningens tilbud og seneste nyt fra voksenundervisningsområdet ved infoboden. Voksenundervisningens bod vil fremover også være repræsenteret ved årsmøderne. Det vil fra år til år gå på skift mellem de forskellige friluftsmøder.

Voksenundervisningens hjemmeside

På Voksenundervisningens hjemmeside findes der en aktuel kursusliste, alle kursussteder, ledere og lærere samt alle informationer om Voksenundervisningen. Derudover er det muligt direkte at tilmelde sig til enkelte kurser via hjemmesiden: www.voksenundervisning.de



LADELUND UNGDOMSSKOLE

ved forstander Hans Jochimsen

Ladelund Ungdomsskole er en gave fra A. P. Møller Fonden, og i 1982 kunne skolen modtage sit første elevhold. I tidens løb er der sket en del ændringer i skolens vilkår, og nye interne ideer har til stadighed påvirket udviklingen.

Året der gik, var det første med vore nye "linjer". Vi indførte jo fem linjer: IT og medier, form og farver, praktisk arbejde og friluftsliv, kost og ernæring samt idræt. Alle linjer har arbejdet støt og godt, selvom det var en streg i regningen, at det trak ud med glasfiberkablerne, som skulle give os lynhurtigt internet. Det var blevet os lovet, at kablerne var klar i løbet af efteråret. Desværre blev virkeligheden, at de først lægges i denne sommer. Især IT-linjen har døjet med det, men nu lysner det heldigvis.

Når vi indførte linjerne skyldtes det især tre forhold. For det første gav det lærerne og eleverne mulighed for at komme mere i dybden med indholdet. For det andet ville vi kunne melde de faste linjer tydeligere ud end de hidtidigt skiftende valgfag. Og endeligt var forventningen, at vi kunne generere en større samling undervisningsmidler på de enkelte linjer. Alle de nævnte forudsætninger har vist sig at have bestand, men det er klart, at en valid evaluering først kan gennemføres om et par år.

Vores lejrskole gik i år til Willingen i Sauerland, hvor vi stod på ski. De foregående år har vi med succes skiet på endagsture til skihaller. Nu skulle det så være. Vi havde sparet lidt op, så det ikke blev for dyrt at deltage, og det var med store forventninger elever og lærere satte sig i bussen. Og lad det være sagt med det samme. Turen blev en entydig succes. Glade elever og lærere vendte efter en uge med masser af sne, ski- og kælketure og oplevelser i det hele taget tilbage til skolen. Og der var kun lovord til overs fra såvel børn som voksne.

Der har været et par udskiftninger i personalet. Efter en menneskealder på skolens rengøringshold stoppede Birthe Schulz sidste sommer. Birthe havde i et par år fået etårig forlængelse af kontrakten. Lidt som top fodboldspillere, når de når skelsår. Men i sommers skulle det så være, og herfra ønskes Birthe et dejligt otium efter en kæmpe indsats på skolen. Det samme ønsker vi for Pia Heide. Hun valgte nemlig også pensionen inden dette års skolestart. Pia var jo en rutineret efterskolelærer, og når sådan en går fra borde, må man altid frygte, om man kan få samme kvalitet ind igen. Men som det heldigvis ofte sker, kommer der ny overalt, for de gamle som faldt. Vi fik Solveig Jürgensen for Birthe og Pia Lauritzen for Pia. Begge har gjort det storartet. Desværre har vi ikke kunnet holde på Pia, idet hun har fået tilbudt en fast stilling andetsteds. Vi kunne kun tilbyde et vikariat. Sidst skal nævnes, at forstanderen nu går på pension. Han erstattes fulgyldigt af Tore Bock, som i forvejen har ansættelse som lærer på skolen. Vi skal derfor have to nye ansigter i lærerstaben, men i skrivende stund er de endnu ikke fundet.

Heldigvis er det gode skib, Ladelund Ungdomsskole, stabilt besat på alle poster. Derfor sejler det uden tvivl støt videre.



Ungdomskollegiet

ved forstander Allan Pedersen

Ungdomskollegiet på Marienhölungsweg i Flensborg blev overdraget til Skoleforeningen i 1971 efter en indsamling i Danmark. Det har siden været hjem for fjerntboende unge, som har søgt uddannelse i byen. Herudover kan elever efter skolernes eller PPRs indstilling optages. Ungdomskollegiet har en bestyrelse bestående af tre forældre, to repræsentanter fra Duborg-Skolen, en repræsentant fra Styrelsen, to beboere og en medarbejder samt forstander.

Ved skoleårets afslutning bor der 51 unge på Ungdomskollegiet; 17 flytter efter endt skolegang, men heldigvis kommer der ligeså mange nye til efter ferien.

Beboersammensætningen har efterhånden ændret sig en smule, for mens elever fra Duborg-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen tidligere boede her alene, bor her i dag også lærlinge, erhvervsskoleelever og unge, der tager et frivilligt socialt år i en institution eller i en forening – alle har naturligvis det tilfælles, at de kommer fra mindretallet.

Det giver nogle udfordringer i forhold til vores åbningstider, for lærlinge kan ikke holde fri i alle skolernes ferier. Kollegiet holder derfor kun helt lukket i sommerferien, hvor der skal gøres hovedrent og foretages små og store udbedringer.

I weekenderne har de ældste elever ofte behov for at opholde sig i Flensborg, hvor klassekammeraterne bor, og hvor de har deres fritidsaktiviteter. Det får de lov til, så længe de kan passe på stedet uden direkte opsyn.

Ud over skolegrupper, som besøger os, er vi i år gået med i et samarbejde med læreruddannelsen i Danmark. Studerende herfra kan tage praktikophold på en skole i Sydslesvig og samtidig bo hos. Et andet nyt tiltag, der skal gøre Sydslesvig mere synlig i Danmark, er tilbuddet om, at danske unge kan tage 10. skoleår på en af skolerne. Vi glæder os til at byde velkommen til den første elev fra Odense efter sommerferien, og vi håber, at projektet i de kommende år vil vokse, da vores unge også kan få stor gavn af mere kontakt med danske unge.

Kapaciteten i vores køkken er fortsat fuldt udnyttet. Der laves hver dag mad til kollegianerne og omkring 25 elever fra Gustav Johannsen Skolen. Herudover laves mad til mange møder og arrangementer andre steder i Skoleforeningen.

Flere og flere ønsker vegetarisk og vegansk mad, og det prøver vi at efterkomme, men vi kan ikke indenfor for budgettet tilbyde en fuld økologisk madplan.

Ungdomskollegiet er løbende blevet vedligeholdt, og for øjeblikket står en facaderenovering højt på vores ønskeseddel – den snart 50 år gamle betonbygning ser udefra lidt slidt ud. Vi er glade for den indvendige stand, selvom møblerne i vores daglig- og spisestue efter mange års brug trænger til en udskiftning.

Bygningens tykke mure giver fortsat nogle udfordringer i forhold til at sikre stabilt internet til de unge, men vi håber og tror, at der kan findes en teknisk løsning inden for en overskuelig fremtid.

Vi har et godt samarbejde med vores nye nabo, Villa Paletti, der er en afdeling af Diako, hvor man behandler børn og unge. Deres musikterapeut, låner kollegiets musikrum hver formiddag, når vores unge alligevel er ude af huset.

EU's persondataforordning, der trådte i kraft i maj 2018, har givet os nogle hovedbrud, fordi vi indsamler og anvender personfølsomme data, når fx forældrebetaling skal beregnes. Sammen med Skoleforeningens konsulentfirma, Protegit har vi nu fået lavet en model, der passer til Ungdomskollegiet.



Forældrebetalingen for ophold på kollegiet beregnes ud fra satser, som hvert år kan reguleres jf. den almindelige prisudvikling. Som følge af det såkaldte Nordfriesland-Stipendium vil opholdet næste skoleår blive billigere for de fleste kollegianere fra øerne. Dog har enkelte kommuner afvist aftalen, og Skoleforeningen beklager den kommunale forskelsbehandling, som vil betyde forskel i betaling på 100 € pr. måned.

Ungdomskollegiet glæder sig til at tage del i festlighederne omkring fejringen af genforeningen i 2020, og vi ser frem til vores eget 50 års jubilæum i 2021.



Jaruplund Højskole

ved forstander Karsten B. Dressø

JARUPLUND HØJSKOLE KAN FOR FJERDE ÅR I TRÆK MELDE OM FREMGANG

Uden den fælles indsats, der dagligt ydes af alle medarbejderne på Jaruplund Højskole, havde det ikke været muligt, nu for fjerde år i træk, at kunne fortælle om fremgang vedr. antal gæster, korte kursister og antal årselever. Vi har herudover på ny arbejdet med et nyt tilbud målrettet unge mennesker og denne gang i tæt samarbejde med Grænseforeningen. Et 13 ugers kursus målrettet unge mennesker fra de europæiske mindretal i Europa og med titlen Minority Changemaker Programm. Mere om det længere henne i årsskriftet.

ANTAL GÆSTER, KURSISTER PÅ KORTE KURSER OG ÅRSELEVER (ÅE)

For at få det samme sammenligningsgrundlag år efter år, og dermed måle de relevante tal med hinanden, har vi for 2018 (og de tidligere år) opgjort vores tal i

- et totalt antal gæster på Jaruplund Højskole til forskellige arrangementer (inkl. vores kursister),
- antallet af kursister som er kommet til kurser på baggrund af vores kursusatalog (primært fra Danmark)
- antallet af øvrige kursister som vi har haft på kurser udarbejdet i samarbejde med danske lokalforeninger og andre
- et samlet tal for kursister (der danner grundlag for beregningen af vores årselever) samt
- vores antal ÅE.

Det totale antal gæster. Vores målsætning for antallet af gæster på Jaruplund Højskole for 2018 var på 4.000, hvilket vi igen i år har overgået. Vores totale antal gæster inkl. kursister, har været på 5.051 gæster til forskellige arrangementer og kurser. Atter en flot og stærk indsats af alle Højskolens i alt 14 medarbejdere, der på bedste måde har været gode ambassadører for det danske mindretal i Sydslesvig.

Antal kursister til kurser jf. vores kursusatalog. Vi havde for fjerde år udvidet vores kursustilbud, og det bar frugt. Vi kom op på i alt 723 kursister primært fra Danmark, der deltog på de mange forskellige kurser, som vi udbød i 2018. Der har været en støt stigning i tallet fra 2015, gående fra omkring de godt 500 kursister til i 2018, at komme op over de 700.

Antallet af øvrige kursister på kurser lavet i samarbejde med danske foreninger og andre, kom op på 96, så det samlede antal kursister blev i 2018 på 819. Det er en fremgang fra omkring de 600 i 2015 på over 200.

Der udover har der været kursister på dansk familiekursus og andre danske kurser, som kun indgår i vores totale antal gæster.

Ved opgørelsen af antal ÅE (en elev i 40 uger = 1 årselev), er vi i 2018 nået op på 26,4 ÅE, hvilket må siges at være rigtig flot, taget i betragtning af, at vi ikke har haft et langt kursus (kursus over 12 ugers varighed), men kun har opnået det via korte kurser (en til tre ugers varighed).

LANGE KURSER (OVER 12 UGERS VARIGHED) MÅLRETTET UNGE MENNESKER

Som jeg skrev i sidste års årsskrift fik vi ikke mulighed for at gennemføre vores 12 ugers kursustilbud med 9 kernefag: Tysk, musik, kunst, guide, ledelse og de nye Eksistens, E-Sport, Foto & Video samt Programmering (elektronisk musik) i foråret 2018. Dette på trods af at der var 23 tilmeldte fordelt med 21 studerende fra Østeuropæiske universiteter, en fra Sydslesvig og en fra Danmark. Vi glædede os til gengæld over, at vi havde været forudseende og udvidet vores kortkursustilbud, så vi på trods af dette,



opnåede de positive resultater. Vi besluttede også at udarbejde et nyt 12 ugers kursuskoncept, der ville tilbyde "Tysk sprog, kultur og virksomhedsforståelse". Et kursus der indledte et samarbejde med Dansk General konsulat i Flensborg, Dansk Central bibliotek og Business Tyskland der kunne bidrage med det faglige indhold vedr. kendskab til den tyske virksomhedskultur og faglige spørgsmål. Samarbejdet med Business Tyskland udviklede sig til, at vi også kunne tilbyde danske og mellemstore virksomheder kurser og viden, inden ønske om evt. opstart på det nordtyske marked.

Set 12 uger lange kursus var klar til implementering i foråret 2019, men ligger nu "på hylden" og er klar til eventuel anvendelse om nogle år, og hvorfor nu det?

Vi fik i løbet af 2018 en ny og utrolig spændende mulighed for, i tæt samarbejde med Grænseforeningen, at tilbyde et 13 ugers kursus i foråret 2020 under titlen "Minority Changemaker Programm". Et utrolig spændende kursus målrettet unge mennesker fra de europæiske mindretal, og i den grad en levendegørelse af "Mindretallenes hus" som alle i såvel det danske, frisiske og tyske mindretal kan være stolte af. Et kursus hvor 100 års erfaringer sammen med andre mindretals erfaringer stilles til rådighed for unge fra de europæiske mindretal, med henblik på at danne og uddanne dem i rammen af dansk højskole tradition. Kurset suppleres med input fra Syddansk Universitet, så de unge mennesker opnår ECTS point og efter endt kursus bliver konstruktive ambassadører for mindretallene og dermed er bedre rustet til at tage dialogen i EU, som konsekvens af Minority SafePack og indsamling af 1,2 million underskrifter. På den måde kan vi fra det danske mindretal og Grænseforeningen være bidragsydere til noget der er langt større end os selv, og gøre vores til at synliggøre værdien af som mindretal at leve i fredelig sameksistens med flertallet. I løbet af 2019 gennemføres der Minority Labs hen over weekender forskellige steder i Europa, for den vej igennem at samle elever til kurset om et år. Et kursusforløb som jeg glæder mig til at kunne berette mere om de kommende år.

VORES REGNSKAB

Vi har i år set på de årlige totale omkostninger for Dansk Skoleforening for Sydslesvig ved at drive Jaruplund Højskole. Ved at sammenholde vores regnskaber fra 2015 til og med 2018, og sammenholde tallene med regnskabet fra 2014, kan vi konstatere, at vi i gennemsnit pr. år, har reduceret de årlige omkostninger for Skoleforeningen med 103.000,- euro svarende til i alt 412.000,- euro over de sidste fire år. Dette til trods for en del uforudsete omkostninger og bl.a. genindkøb samt sikringsforanstaltninger efter indbrud i 2018. Måden det er opnået på, er ved fælles hjælp og det at sætte fokus på, hvor vi har kunnet reducere omkostninger i dagligdagen ved at gøre tingene på en ny måde, og uden at forringe kvaliteten af vores kursus- og aktivitetstilbud.

FREMADRETTET

Jaruplund Højskoles Støttekreds er også i år været et aktiv og har arrangeret forskellige arrangementer. Det kan varmt anbefales at støtte op om de forskellige oplevelser, for det er fortsat vigtigt for Jaruplund Højskole at være forankret i det danske mindretal og vores mange brugere fra Danmark.

Som afslutning kan jeg fortælle, at vi til 2019 atter har udvidet vores kort kursusprogram, så vi har 47 tilbud i vores kortkursuskatalog. Inden vi gik ind i 2019 havde vi over 300 tilmeldinger til dette års aktiviteter, hvilket vi aldrig har prøvet før. Vi har her i maj 2019 allerede flere tilmeldte kurser, end vi havde hele sidste år, så det ser ud til, at vi næste år kan fortælle om fremgang for femte år i træk. Det og resultaterne at det gode samarbejde med Grænseforeningen, vedr. Minority Changemaker Programm til foråret 2020, glæder jeg mig til at fortælle mere om næste år.



Jeg må sige igen, at det fortsat er en fornøjelse at være forstander og samarbejde med 14 engagerede medarbejdere, der ved fælles indsats på såvel hverdage, helligdage og i weekender, sommer som vinter, giver vores kursister en god oplevelse af Sydslesvig og Jaruplund Højskole, og dermed er gode ambassadører for det danske mindretal i Sydslesvig”.

